

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK,
KOMMUNIKATION OCH LÄRANDE

TWEENIES SOCIALA INTERAKTION ONLINE

- en systematisk litteraturöversikt av empiriska studier

Carolin Andersson

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	PDA522
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt 2022
Handledare:	Louise Peterson
Examinator:	Live Stretmo
Rapport nr:	xx (ifylles ej av studenten/studenterna)

Abstract

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	PDA522
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt 2022
Handledare:	Louise Peterson
Examinator:	Live Stretmo
Rapport nr:	xx (ifylles ej av studenten/studenterna)
Nyckelord:	Tweenie, interaktion, kommunikation, sociala medier

Barn och unga spenderar stor del av sin vakna tid på nätet. Det är där de umgås med vänner och utvecklar betydande delar av sin identitet och sociala kompetens. Det övergripande syftet med denna systematiska litteraturöversikt är att bidra med kunskap om hur 6-12-åringars inbördes interaktion på sociala medier beskrivs i empiriska studier. Samt diskutera hur barns erfarenheter och kunskaper från sociala medier kan tillföra nya dimensioner för undervisning och tas tillvara för att stötta och utveckla elevers digitala kompetens. Resultatet visar på att en rad olika aspekter lyfts och att barn anser att de har god digital kompetens, men trots det relateras detta till ett riskperspektiv och vad barn behöver utveckla i majoriteten av de inkluderade studierna. Övervägande andel av studierna visar på en intention att inta barns perspektiv, och har därigenom fångat in barns uttryck för att de önskar mer och bättre anpassat vuxenstöd. Resultatet indikerar att det är viktigt att ta del av barns erfarenheter och kunskaper för att kunna utveckla utbildningen på området. Det visar också att vuxna bör motverka den hämmande effekt som intaget riskperspektiv innebär genom att istället inta ett rättighetsperspektiv.

Förord

Ett stort tack vill jag rikta till min handledare Louise Peterson, som på ett omtänksamt och kreativt sätt stöttat mig i att finna min röst! Jag vill även tacka mina klasskamrater och då särskilt min jourhavande klasskompis Anna, som varit min räddare i nöden så många gånger! Bibliotekets sökhandedning har varit till stor hjälp! Tack! Självklart vill jag också tacka min familj, för att ni stöttar och tror på mig!

Carolin Andersson

Maj 2022

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte och frågeställningar	2
Bakgrund.....	3
Digitaliseringen i samhället.....	3
Polariserad mediediskurs	4
Barnperspektiv kontra barns perspektiv.....	5
Barns rättigheter	5
Lärares uppdrag att stötta och utveckla elevers digitala kompetens	6
Design och metod.....	8
Val av metod.....	8
Databaser och sökord.....	9
Inklusions- och exklusionskriterier.....	11
Kvalitetsbedömning	13
Etiska överväganden	13
Inkluderade studier.....	13
Analysmodell	14
Resultat.....	15
De tolv inkluderade studierna	15
Litteraturstudiens identifierade teman.....	15
Risker på nätet.....	15
Barns kompetens och strategier	17
Barns identitetskapande och integritet	18
Könsskillnader och dubbelmoral.....	19
Vuxenstöd	20
Hur beaktas barns perspektiv i forskningen?	21
Diskussion	24
Risk för att hamna i ett riskperspektiv	24
Forskares intention att inta barns perspektiv.....	26
Betydelse för en pedagogisk praktik.....	28
Litteraturöversiktens styrkor och svagheter	29
Konklusioner och vidare forskning.....	30
Referenslista.....	31
Bilagor.....	35

Bilaga 1	35
Bilaga 2	38
Bilaga 3	41
Bilaga 4	42

Inledning

Barn och unga lever i en allt mer digitaliserad värld och Sverige är ett av de länder som ligger i topp när det gäller uppkoppling och användning av digitala resurser, vilket undersökningar som EU Kids Online (Livingstone m.fl., 2011) visar. Detta är en serie studier som utförs av ett forskningsnätverk som strävar efter att förbättra kunskaperna kring både möjligheter, risker och säkerhet rörande europeiska barns internetanvändning. Redan 2011 framhöll EU Kids Online (Livingstone m.fl., 2011) att Sverige var det land där flest 9-16-åringar använde internet dagligen eller näst intill dagligen i jämförelse med de 25 andra länder som ingick i undersökningen. För att kunna vara delaktig i detta digitaliserade samhälle ställs krav på ett nytt kunnande hos både vuxna, ungdomar och barn, som idag ofta sammanfattas i begreppet digitalkompetens (Lindgren, 2017). För att kunna förstå hur och var information hittas, utföra ärenden och vara delaktig behövs olika praktiska kunskaper, och även kunskaper i att tolka, förstå och uttrycka sig. Detta är också nödvändig för att kunna kommunicera, ingå i sociala sammanhang samt värdera uppgifter och information online. Därför är digitalkompetens även en demokratisk rättighet som varje samhällsmedborgare har rätt till. I Barnkonventionen uttrycks denna rättighet främst i artikel 17, men är också en nödvändighet för flera av de andra artiklarna, såsom artikel 13 som framhåller barns rätt till yttrandefrihet (UNICEF Sverige, 2018). Barns rättigheter till digitalkompetens står också inskrivet i den svenska läroplanen för grundskolan (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [Lgr11], 2019), där det uttrycks att alla elever ska utveckla en förmåga att använda, men också inta ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik. Det står att elever ska kunna kritiskt värdera information och inse konsekvenserna av olika alternativ. Vilket blir än viktigare då barn spenderar allt mer tid på nätet.

Statens medieråd har genom ”Unga och medier” (2021), en undersöknings-serie som följt och jämfört barn och ungas medievanor och attityder gentemot medier från 2005 och framåt. I deras jämförelser framgår tydligt hur barn och ungas användning av skärmt teknologier har ökat för varje år. Ökningen gäller både tillgänglighet och tiden som spenderas vid dessa. I undersökningen som genomfördes 2018 framkom att i princip alla har tillgång till internetuppkoppling i hemmet och 91 procent av barn 9-12 år har tillgång till en egen surfplatta, mobil och/eller dator. I gruppen 12-18 år ligger motsvarande siffra på 99-100 procent. I den senaste undersökningen som presenterades 2021 ansågs det inte längre relevant att fråga om de tillfrågade använder mobiltelefon utan istället hur den används, detta utifrån att mobilanvändningen låg på så höga nivåer redan 2018. Rapporten visar på en ökning av användningen av sociala medier särskilt i åldersgruppen 9-12. Denna åldersgrupp benämns ofta som tweenie, vilket kommer från engelskans inbetween. Detta syftar på att barnen är i en ålder som är mellan barndom och tonår, då många av dem slutar leka med leksaker och istället vill ta efter tonåringars beteende, som att till exempel använda sociala medier. Lindgren (2017) lyfter att det är människorna som använder dessa sociala medier som är delaktiga i att forma dem, även om varje digital app utformat de sociala ramar som styr och avgränsar vad som kan sägas och göras på varje specifik app. Genom att ta del av hur andra användare uttrycker sig och agerar formas nya deltagares handlande.

Då många barn och ungdomar är alltmer uppkopplade, har den digitala och analoga världen flätats samman så tätt att de idag är omöjliga att särskilja enligt Lindgren (2017). Det är främst de negativa perspektiven som fått störst uppmärksamhet i debatten enligt Coppock & Gillett-Swan (2016), som anser att mer fokus bör riktas på att förstå barns livsvärldar. I Lgr11 (2019) uttrycks värderingsgrunderna tydligt och visar på stor betydelse för elevers sociala utveckling. Målet är att varje elev ska kunna leva sig in i andra människors situation, agera på ett etiskt korrekt och demokratiskt sätt samt ta avstånd från diskriminering och kränkande behandling. I den del av läroplanen som riktar sig mot fritidshemmet förtydligas arbetet med samspel, prövandet av identiteter och att hantera konflikter ytterligare. När vi som vuxna vill se till barns bästa intar vi ofta ett barnperspektiv, och tar då beslut med hänsyn till vad som gagnar barnet utifrån vad vi kan se och förstå. Detta perspektiv beskriver Pramling Samuelsson (2010) som att vuxna tror att de vet barns behov, till skillnad mot att inta barns perspektiv då barns egna tankar och synpunkter lyssnas in. Att låta barn komma till tals och själva uttrycka sina tankar och synpunkter för oss återigen tillbaka till barnkonventionen, som formulerar dessa rättigheter både i artikel 12 och 13 (UNICEF Sverige, 2018). Även i Lgr 11 (2019) uttalas elevers rätt till inflytande och delaktighet. Men hur ser det då ut i de vetenskapliga studier som utförts med avseende kommunikation och interagerande online? Vilket perspektiv har forskare valt att inta, och vad finner de som kritiskt inom forskningsområdet? Jag upplever det som angeläget att kritiskt granska dessa studier.

Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med denna systematiska litteraturoversikt är att bidra med kunskap om hur 6-12-åringars inbördes interaktion på sociala medier beskrivs i empiriska studier, samt diskutera hur barns erfarenheter och kunskaper från sociala medier kan tillföra nya dimensioner för undervisning och tas tillvara för att stötta och utveckla elevers digitala kompetens. Syftet besvaras genom följande frågeställningar:

- Vilka aspekter av barns interaktion och kommunikation online lyfts fram i studierna?
- Hur beaktas barns perspektiv i dessa studier?

Bakgrund

I detta avsnitt beskrivs hur digitaliseringen vuxit fram och hur det lett fram till en polariserad mediediskurs. Därefter följer en förklarande text angående barnperspektiv kontra barns perspektiv. Barns rättigheter och lärares uppdrag att stötta och utveckla elevers digitala kompetens redogörs kortfattat.

Digitaliseringen i samhället

Internet ses idag som något självklart och inger en känsla av att alltid ha existerat, men har endast funnits tillgänglig för den breda allmänheten i knappt trettio år. Ända från de första sammankopplade datorerna på 1960-talet, de primära onlinespelen under 1970-talet och till World Wide Web lansering 1991 har drivkraften alltid varit kommunikation. Denna önskan att få olika nätverk och människor att kommunicera med varandra, har motiverat den tekniska utvecklingen. När internet sen fick bred spridning på 1990-talet, tillkom otaliga hemsidor och de första sociala nätverken som främst syftade till informationsutbyte och dialog. Den nya termen web 2.0 syftade på att en ny era startat, där användare på digitala plattformar blivit kreativa medskapare av innehåll, genom att blogga, spela online och dela material som bilder, filmer, musik och information. Stora plattformar som Facebook, Wikipedia, Twitter och YouTube förde även med sig en helt ny social dimension, genom begrepp som vänner, grupper och "likes". Dessa digitala plattformar benämns "sociala medier" och syftar på att alla deras användare genom att ha ett konto eller profil har möjlighet att vara delaktiga, medverka och påverka innehållet på respektive plattform. Lindgren (2017) klargör att de sociala medierna inte är sociala förrän de används på sociala sätt. Det som startade som forum för särskilda grupper har brett ut sig och används idag av alla samhällsgrupper och kategorier.

Tron på att digitaliseringen och internet skulle påverka samhället på ett positivt sätt var stor under internets utveckling och framväxt. Teorier som gör gällande att ett samhälles sociala strukturer och kulturella värden formas utifrån dess teknologi, benämns teknologisk determinism eller teknikedeterminism. I vilken riktning denna påverkan har för samhället finns det delade meningar om och kan ses som både negativ och positiv (Lindgren, 2017). Då internet och sociala medier fortfarande var nya fanns starka röster för att internet skulle leda till en mer positiv utveckling genom att information, kunskaper, kommunikation skulle göra världen mer demokratiskt. Under senare delen av 1990-talet började istället farhågor om vilka negativa effekter digitalisering förde med sig växa sig allt starkare (Löwenfeldt, u.å.). Den viktiga insikten är dock att digitala verktyg är just verktyg som kan användas i olika syften, vilket innebär att de även används till negativa syften. Men de digitala medierna har inte bara påverkan på världen, utan det är människorna som användare som formar de digitala medierna (Lindgren, 2017). Att barn och unga spenderar mer tid på nätet har betydande konsekvenser för deras sociala utveckling. Tidigare har de främst experimenterat med sin identitet i hemmet, skolan och med nära vänner, men idag sker detta till stor del på nätet. Enligt Lehdonvirta och Räsänen (2011) bör spel och sociala nätverkssajter och andra onlinemiljöer ses som den viktigaste kontexten för dagens ungdomars socialiserings- och identifieringsupplevelser. Framför allt

använder barnen kommunikationsteknik för att bygga och stärka relationer till förmån för sina skolkamrater och vänner (Kaare m.fl., 2007).

Digitaliseringen har också förändrat användningen av olika estetiska uttryck och hur vi upplever kultur. Lindgren (2017) skriver att det inom samhälls- och kulturvetenskap resoneras kring ”a visual turn”. Det man då syftar på är den stora uppmärksamhet för hur det visuella som bilder, foto, filmer och grafik påverkar både kultur och kommunikationen mellan människor. Detta intresse kommer som en naturlig följd på den extremt stora ökningen av visuell kultur, då främst bilder och film varit ledande, som skett under de senaste åren. Här lyfter Lindgren (2017) all den kommunikation som sker med hjälp av bilder och filmer på de stora digitala plattformarna som Instagram, Snapchat och Youtube som tydliga exempel. Han skriver också att det är tack vare digitalkameror och smarttelefoner som möjliggjort denna utveckling i människors vardagsliv. Allt fler barn i åldern 6-12 är användare av sociala medier och har tillgång till dem under stora delar av dagen (Statens mediaråd), trots att åldersgränsen på de flesta sociala medier är 13 år. Enligt Hernwall och Siibak (2011) är både flickor och pojkar i tweenie-åldern väl medvetna om hur de ska posera och agera framför kameran och vilka bilder som bör publiceras. Men många uttrycker en oro för att barn är en sårbar grupp som bör skyddas, och vill att ålders gränsen ska höjas till 16 år på sociala medier (Lunde & Daneback, 2018). Sociala medier som TikTok formas av användare och befinner sig som De Leyn m.fl. (2021) uttrycker det i gränlandet mellan barns lek och tonårskultur.

Polariserad mediediskurs

Både vuxna och barn spenderar mycket tid online, men oftast befinner sig inte de vuxna där de yngre är. Det är naturligt att barn och ungdomar hittar sina egna platser och möjligheter till umgänge, där de kan utforska vem de själva är i en social kontext enligt Livingstone (2008). Detta är i sig inget nytt, men att barnens liv på nätet i stora delar blir undanskymd från vuxnas insyn gör att det väcker känslor, oro och reaktioner. Barn och unga är ofta snabba med att ta till sig ny teknik, då vuxna inte alltid hinner med att skaffa sig kunskaperna i samma takt uppstår en kunskapslucka (Livingstone & Third, 2017). Att vuxna inte befinner sig på samma nivå som barn och unga när det gäller att ta till sig nya saker kan också bidra till moralpanik, som Cohen (1972) var en av de första att beskriva. Enligt Cohen (1972) är detta något som uppstår när framstående personer anser att något specifikt definieras som ett hot mot samhällets värderingar och intressen. Både forskning och allmänheten har generellt varit indelade i två olika läger, nätoptimisterna och nät pessimisterna (Lunde & Daneback, 2018). Då den digitala världen har utvecklats har de tre olika sidor av rättigheterna inte alltid fått lika delar uppmärksamhet och utrymme. Det är en svår balansgång mellan tillgång och delaktighet på ena sidan som vägs mot behovet av skydd. Vilket kan innebära att rädslor och missuppfattningar kan uppstå då ett riskperspektiv intas, som i sin tur leder till högre krav på skydd (Coppock & Gillett-Swan, 2016). Detta visar sig genom att en mer polariserad bild framkommer i samhällsdebatten. Främst är det oro för de negativa effekterna som hörs, såsom att den ökade användningen av sociala medier skapar ett beroende av social interaktion online, vilket medför en minskning av verklig social kontakt, försämrade skolresultat samt relationsproblem (Meena m.fl., 2013).

Föräldrars oro över barns och tonåringars förmåga att sätta gränser mellan det offentliga och det privata stämmer dock inte alltid överens med barnens agerande, då barnen visar på att de använder medvetna strategier (Abiala & Hernwall, 2013; Balleys & Coll, 2017). Här har massmedia en stor påverkan på allmänheten. Massmedia har en tendens att ofta lyfta fram debattörer med starka åsikter, som ser sig själva som experter, istället för att låta faktiska forskningsresultat komma fram i ljuset. En anledning till detta kan vara att debattörerna har större kommunikationsmöjligheter, och lättare att provocera med sina uttalanden på ett mer uppseendeväckande sätt i nyhetsmedierna. Forskare måste däremot presentera vetenskaplig forskningsrön på ett sätt som inte uttrycks lika sensationell (Tække, 2022).

Barnperspektiv kontra barns perspektiv

Barnperspektiv är ett begrepp som använts i hög grad både inom samhällsdebatt, utbildning och forskning, och uppfattas ofta som en självklar ståndpunkt då barns behov och rättigheter diskuteras. Begreppet blandas dock ofta ihop med det snarlika begreppet barns perspektiv, vilket gör att distinktioner kan förbigås. Genom att identifiera utifrån vems erfarenheter som perspektivet formuleras, är en viss särskiljning av begreppen barnperspektiv och barns perspektiv möjlig (Halldén, 2003). Hon lyfter att det kanske inte är varken möjligt eller önskvärt att helt skilja dessa åt. Att inta ett barnperspektiv innebär att se till barns bästa utifrån vuxnas erfarna kunskaper i ett större samhällsvetenskapligt perspektiv, även då detta görs med hjälp av fakta som inhämtats från barn (Johansson & Pramling Samuelsson, 2003). De menar att det är när vuxna söker en djupare förståelse av barns upplevelser, tankar och åsikter som barns perspektiv kan intas. Denna fördjupade förståelse av barns livsvillkor som många barndomsforskare försöker uppnå är enligt dem endast möjlig genom att omsorgsfullt analysera det som utgör livet för barnet självt (Halldén, 2003). Genom att lyssna till barns tankar och formuleringar samt observera deras agerande och känslouttryck, finns möjligheter att fånga in barns perspektiv. Detta innefattar emellertid tolkningsprocesser, då även påverkan från personer och kontexten i sig måste innefattas. Hela bearbetningen är komplex, och möjligheten att verkligen förstå barns perspektiv är begränsad (Johansson, 2003). Hur samtal, närmanden och iakttagelser genomförs är avgörande och etiska aspekter särskilt angående ojämna maktpositioner måste vägas in. Vuxnas makt bör nyttjas så att hela barnet blir synligt på sina egna villkor, vilket även är en rättighet i sig (Johansson & Pramling Samuelsson, 2003). Kritik mot båda dessa begrepp lyfter att de behöver definieras tydligare, samt att barnet inom forskningen sätts i en passiv roll, som vuxna ska tolka och tänka kring (Bergnehr, 2019). Därför argumenterar Bergnehr (2019) för att när dessa begrepp används bör detta göras tillsammans med en tydlighet kring begreppet barns aktörskap. Då föreslås att aktörskapet ska förklaras både som barns inflytande och barns påverkan.

Barns rättigheter

För att kunna navigera i denna digitala värld behövs som nämnts tidigare digital kompetens (UNICEF Sverige, 2018; Lgr11, 2019). Rättighet till digital kompetens innebär både rätt till tillgång till information och material, möjlighet till delaktighet, samt skydd (Sakr, 2016). För att uppnå digital kompetens räcker det inte bara med att ha tillgång till digitala verktyg utan det krävs också färdigheter och läskunnighet för att bemästra dem enligt Lindgren (2017). Han

nämner fem förutsättningar som är av stor betydelse; digitala verktyg med internetuppkoppling, handlingsutrymme, digitala färdigheter, socialt stöd och variation i användning.

Den enorma utveckling och ökade användning av digital teknik som har ägt rum under de senaste åren har haft en stor inverkan på vuxna, barn och ungdomar runt hela världen. Trots det har kunskaper samt uppfattning om dess funktion och påverkan tills alldeles nyligen varit begränsad (Coppock och Gillett-Swan, 2016). Intresset för dessa frågor har dock ökat de sista åren, främst utifrån frågan om barns rättigheter och även utifrån synen på barns aktörskap. Barn och unga uttrycker att de inte blir tillräckligt lyssnade till, och att de ofta upplever en känsla av maktlöshet och uppgivenhet när det gäller användarvillkor och avtal som rör digital teknik, sociala medieplattformar och andra webbplatser (Creswick, m.fl., 2019). Därför argumenterar Creswick, m.fl. (2019) för vikten av att barnen och ungdomar bör vara involverad i alla förändringar som kan påverka dem. Genom att inta ett förhållningssätt som riktar in sig på barns och ungdomars rättigheter förflyttas fokuset från det risk och säkerhetstänk som varit övergripande och medfört begränsningar. Detta innebär dock inte att säkerheten ska försämrans (Livingstone, & Third, 2017).

De flesta barn i åldern 9-12 har idag tillgång till en smarttelefon, genom vilka det försar information och budskap (Statens mediaråd, 2021). Enligt Lindgren (2017) sker detta i en sån mängd att vårt samhälle benämns som informationssamhället. All denna information syftar till att påverka på olika sätt till exempel upplysa, väcka intresse, skapa avsky, öka kunskaperna, sälja något. Medierna använder multimodala sätt, som texter, bilder, animationer, filmklipp och ljud för att nå fram, för att väcka känslor och nyfikenhet. Det innebär att det är nödvändigt att kunna sälla, tolka och många gånger inta ett kritiskt förhållningssätt. Reich (2017) lyfter också att för att uppnå den sociala kompetens som är viktig för barns emotionella, sociala och akademiska utveckling, så krävs teknisk kompetens. Världen förändras i hög takt, vilket gör att förutsättningar för barns rättigheter och digitaliseringen skapar både möjligheter och svårigheter (Coppock & Gillett-Swan, 2016). De menar att det är oerhört viktigt att ständigt föra en nyfiken och intresserad diskussion med barn och ungdomar, för att få deras egna perspektiv på behov och användning av digital teknik. Detta är utgångspunkten om vi verkligen vill genomföra arbetet med barns rättigheter till fullo. För att barns rättigheter till access, delaktighet och skydd ska tillgodoses ställs det därför krav på svensk skola att föra en pågående diskussion med barn och involvera dem i skolans utvecklingsarbetet kring dessa frågor.

Lärares uppdrag att stötta och utveckla elevers digitala kompetens

Digitaliseringen har haft stor inverkan på svensk skola och synen på lärande. Digital kompetens är inget faktiskt och statiskt, utan ska istället ses som något i ständig förändring (Lgr 11, 2019). Svenska läroplanen förändras fortlöpande och något som ligger till grund för skrivningarna om digital kompetens är hur den beskrevs som en av EU:s åtta nyckelkompetenser 2006 (Skolverket, 2017). Där lyfts vikten av att inneha kunskaper, färdigheter samt ett kritiskt och reflekterande förhållningssätt när det gäller informationssamhällets teknik. Det poängteras också att den digitala kompetensen stärks av viljan att engagera sig i grupper och nätverk. Den svenska regeringen har i sin digitaliseringsstrategi (Regeringskansliet, u.å.) som vision att Sverige ska vara hållbart digitaliserad och "bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter", vilket kräver digitalt kompetenta människor. Digitaliseringskommissionen i Sverige lyfter vikten att vara förtrogen med digitala verktyg samt ha förmåga att utvecklas. I

deras formulering av digital kompetens som utgår från EU:s nyckelkompetenser lyfts kunskaper, färdigheter, förståelse och motivation. Detta har mynnat ut i reviderade läroplaner där innebörden av och arbetet kring digital kompetens har förstärkts och blivit tydligare (Skolverket, 2017).

I den svenska läroplanen (Lgr 11, 2019) lyfts fyra delar av digital kompetens fram; att förstå inverkan på samhälle och individ, att kunna använda och förstå resurserna, att inta ett kritiskt och ansvarstagande förhållningssätt samt att vara kreativ i problemlösning och förverkligande av idéer. Detta förutsätter ett fortlöpande arbete med digitala verktyg för att skapa en förtroenhet som leder till ett kunnande i både användandet och förståelsen för de digitala resurserna, men också hur dessa påverkar samhälle och individer. I uppdraget ligger också att föra diskussioner och resonemang där den ständiga förändringen samt risker och möjligheter framhålls i läroplanen (Lgr 11, 2019). Förmågor som att kunna söka, sörja och förstå i det stora informationsflödet samt att kunna göra egna ställningstaganden är centrala. Detta förutsätter stöttning i att utveckla en stark tilltro till den egna förmågan. Programmering lyfts fram som en viktig del i alla skolverkets fyra aspekter, för att utveckla förståelse, kunskap, kritiskt förhållningssätt samt kreativitet. I den del av läroplanen som handlar om fritidshemmets uppdrag lyfts kommunikationen via digitala verktyg och medier fram ytterligare (Lgr 11, 2019). Vikten av säker men också ansvarsfull kommunikation, då både ett källkritiskt och självreflekterande tänkande poängteras. Både risker och möjligheter med digitala resurser ska framhållas och diskuteras. Eftersom den svenska läroplanen som berör fritidshemmets uppdrag innefattar barn i åldern 6-12 år, är det den åldersgrupp som sökningsgruppen kommer innefatta.

Design och metod

Val av metod

Den här uppsatsen är en kvalitativ systematisk litteraturöversikt, för att bidra med kunskap om forskning som gjorts kring 6-12-åringars interaktion sinsemellan på sociala medier, samt granska hur barns perspektiv beaktas i dessa studier. Användningen av systematiska litteraturöversikter har blivit vanligare inom det utbildningsvetenskapliga fältet, eftersom den stora mångfalden av publicerade artiklar gör det svårt för yrkesverksamma inom utbildning att få en överblick av relevant kunskap (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Systematiska litteraturöversikter är också tillämpbara då det är viktigt att få en bredd i sökningen och få med så mycket relevant forskning inom området som möjligt, för att kunna bidra med kunskap om forskningen. Till skillnad mot allmänna litteraturöversikter som riskerar att innehålla vissa brister då urvalet kan ha skett selektivt, och en alltför begränsad andel av relevant forskning finns med, samt att då fel slutsatser kan dras (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Vilket gör det svårt att få en översikt och identifiera luckor i forskningen. Ytterligare skillnader på allmänna och systematisk litteraturöversikt är att den senare genomförs på ett systematiskt och strukturerat sätt där varje steg redovisas, vilket ofta sker med hjälp av olika sorters tabeller och flödesscheman. Denna redovisning av arbetet görs för att skapa replikerbarhet och transparens, samt gör risken för egen påverkan på materialet så liten som möjligt (Bryman, 2018). Systematiska översikter utgår från avgränsade forskningsfrågor som besvaras genom att med hjälp av en tydlig metodik framställa en syntes av det som framkommer i studierna (Bearman, 2012). Detta fordrar att ämnet är beforskat samt att tillräckligt många kvalitativa studier finns tillgängliga (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Kritiska diskussioner som förs mot den systematiska litteraturöversikten lyfter att den höjs över alla andra med hjälp av retoriken som används, med ord som evidensbaserad, tillförlitlig, objektivitet och omfattande. Även att forskning som i hög grad är kvalitativ och beskrivande inte stämmer med principer för systematisk granskning är en del av kritiken (Bearman, 2012). Hon förtydligar att metoden endast ska användas om den kan sammanfatta litteraturen på ett meningsfullt sätt. Då litteraturöversikter även innehåller kvalitativ forskning menar Bryman (2018) att en mer narrativ syntes är lämplig, eftersom det kan vara svårt att göra kvantitativa analyser av kvalitativt material.

Syftet med denna litteraturöversikt är att belysa styrkor och svagheter i aktuell litteratur som innefattar empiriska studier kring barns digitala interaktion och kommunikation och även identifiera eventuella luckor i forskningen (Walker, 2020). För att detta ska framkomma krävs det också att en kritisk inläsning av materialet görs, då forskningsstudiernas mål, antaganden och slutsatser granskas (Bryman, 2018). Denna litteraturöversikt har inspirerats av Lantz-Andersson m.fl. (2018) systematiska översikt och arbetet kommer följa den arbetsgång som är uppdelat i nio steg enligt Gough (2007) och beskrivs i de följande textavsnitten.

Databaser och sökord

Då frågeställning och protokoll fastställts utfördes litteratursökning på studier ingripande barns interaktion på sociala medier i följande två databaser; ERIC (Educational Resources Information Center) samt Scopus. ERIC valdes eftersom det är en bred databas inom pedagogik, samhällsvetenskap och psykologi, samt att testsökningar visade på att den innehåller många studier i det åldersspann översikten syftar på. För att fånga upp studier från fler forskningsfält valdes Scopus då den är tvärvetenskaplig och en av de största enligt Bryman (2018). Inför sökningen behövs relevanta nyckelord eller sökord identifieras för att kunna sammanställa en söksträng. Då litteraturen i databaserna är adresserad med vissa ämnesord är det avgörande att finna ut de rätta sökorden för att adekvat litteratur ska framkomma. Därför krävs ett genomtänkt och utforskande tillvägagångssätt för att sälla ut de mest träffsäkra sökorden (Pettersson, Kjellin & Palmqvist, 2020). Utgångspunkten när sökord ska formuleras är studiens forskningsfråga. De sökord som valdes avsågs att fokusera på det efterfrågade åldersintervallet, interaktion samt kontexten. Inklusionskriterierna vid sökningen i databaserna var att det skulle vara artiklar skrivna på engelska publicerade i akademiska tidskrifter och för att säkerställa kvalitet innefattas endast studier som är peer reviewed (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Sökningen utfördes bland artiklar publicerade mellan 2011-2022, vilket också var en av inklusionskriterierna. Att årtalet 2011 valdes som startdatum för denna sökning beror på flera saker, dels trädde då en ny skollag och nya läroplaner för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan ikraft (Lgr 11, 2011). Dels visade EU Kids Online (Livingstone m.fl., 2011) detta år att svenska barn i åldern 9-16 använde internet i hög utsträckning i jämförelse med de andra 25 länderna som ingick i samma studie. Det var även 2011 som det sociala nätverket Snapchat lanserades, vilket är ett av de sociala nätverk som många barn och unga använder.

Under sökningen i ERIC användes följande söksträng;

```
TX ( child* or tween* ) AND TX ( interaction or communication or "online social networking" ) AND TX ( "social media" or "online social networks" )
```

Genom testsökningar erfors att då sökorden efterfrågades endast i sammanfattningen (abstract) minskade antalet träffar betydligt, därför utfördes sökningen efter alla resultat där sökorden fanns med någonstans i texten (TX). Detta genererade 145 studier. Under testsökningar i Scopus blev utfallet ett annat, därför begränsades sökningen till att gälla där sökorden fanns med i titel, sammanfattning eller nyckelord (TITLE-ABS-KEY). Följande söksträng användes i Scopus;

```
( TITLE-ABS-KEY ( child* OR tween* ) AND TITLE-ABS-KEY ( interaction OR communication OR "online social networking" ) AND TITLE-ABS-KEY ( "social media" OR "online social networks" ) ) AND ( LIMIT-TO ( DOCTYPE , "ar" ) ) AND ( LIMIT-
```

TO (SUBJAREA , "SOCI")) AND (LIMIT-TO (LANGUAGE , "English")) AND (LIMIT-TO (PUBYEAR , 2022) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2021) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2020) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2019) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2018) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2017) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2016) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2015) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2014) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2013) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2012) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2011))

Den senare sökningen gav 262 träffar. Sammantaget genererade de båda sökningarna 407 artiklar (se tabell 1). Materialet som framkom i sökningarna fördes in i referenshanteringsprogrammet EndNote, där 22 visade sig vara kopior. Då dessa tagits bort uppvisades ett resultat på 385 artiklar. I nästa steg lästes samtliga 385 titlar och sammanfattningar i syftet att finna de artiklar som var relevanta utifrån inklusionskriterierna (se tabell 2). Artiklar som gallrades bort i detta steg var de som innefattades av exklusionskriterierna på grund av att de fokuserade på interaktion med vuxna eller inom utbildning eller en annan åldersgrupp än den efterfrågade, dessa artiklar uppgick till 361. Kvarvarande 24 artiklar numrerades och sorterades upp i alfabetisk ordning efter författarnas efternamn. Därefter följde en närmare översyn av texterna, då ytterligare 13 artiklar gallrades bort eftersom de inte uppfyllde inklusionskriteriernas åldersspann eller alternativt uppfyllde exklusionskriterierna om att de fokuserade på interaktion inom utbildning (se bilaga 1). Ett protokoll uppfördes där de återstående 11 artiklarna infördes med information om titel, författare, publiceringsår, tidskrift, land och nyckelord. Även studiernas syften, metoder och främsta resultat dokumenterades, för att ge en tydligare bild inför arbetet med att finna teman och syntatisera materialet. En förenklad sammanställning finns att läsa i bilaga 2. Genom att användning av den så kallade "Snowball sampling method" (Biernacki & Waldorf, 1981) inkluderades även 1 artikel som ses som relevant utifrån de fastställda inklusionskriterierna (se tabell 3).

Tabell 1

Slutsökning

Datum	Databas	Söksträng	Avgränsningar	Antal träffar
2022-04-18	ERIC	TX (child* or tween*) AND TX (interaction or communication or "online social networking") AND TX ("social media" or "online social networks")	<ul style="list-style-type: none"> ▫ Peer Reviewed Article ▫ 2011-2022 ▫ English 	145
2022-04-18	Scopus	(TITLE-ABS-KEY (child* OR tween*) AND TITLE-ABS-KEY (interaction OR	<ul style="list-style-type: none"> ▫ Peer Reviewed Article ▫ 2011-2022 	262

		communication OR "online social networking") AND TITLE-ABS-KEY ("social media" OR "online social networks"))	▫ English	
--	--	--	-----------	--

Inklusions- och exklusionskriterier

Inklusions- och exklusionskriterier används för att avgränsa och endast inkludera artiklar som är relevanta för översikten (Pettersson m.fl., 2020). Nedan presenteras de inklusions- och exklusionskriterier som denna studie översikt grundas på.

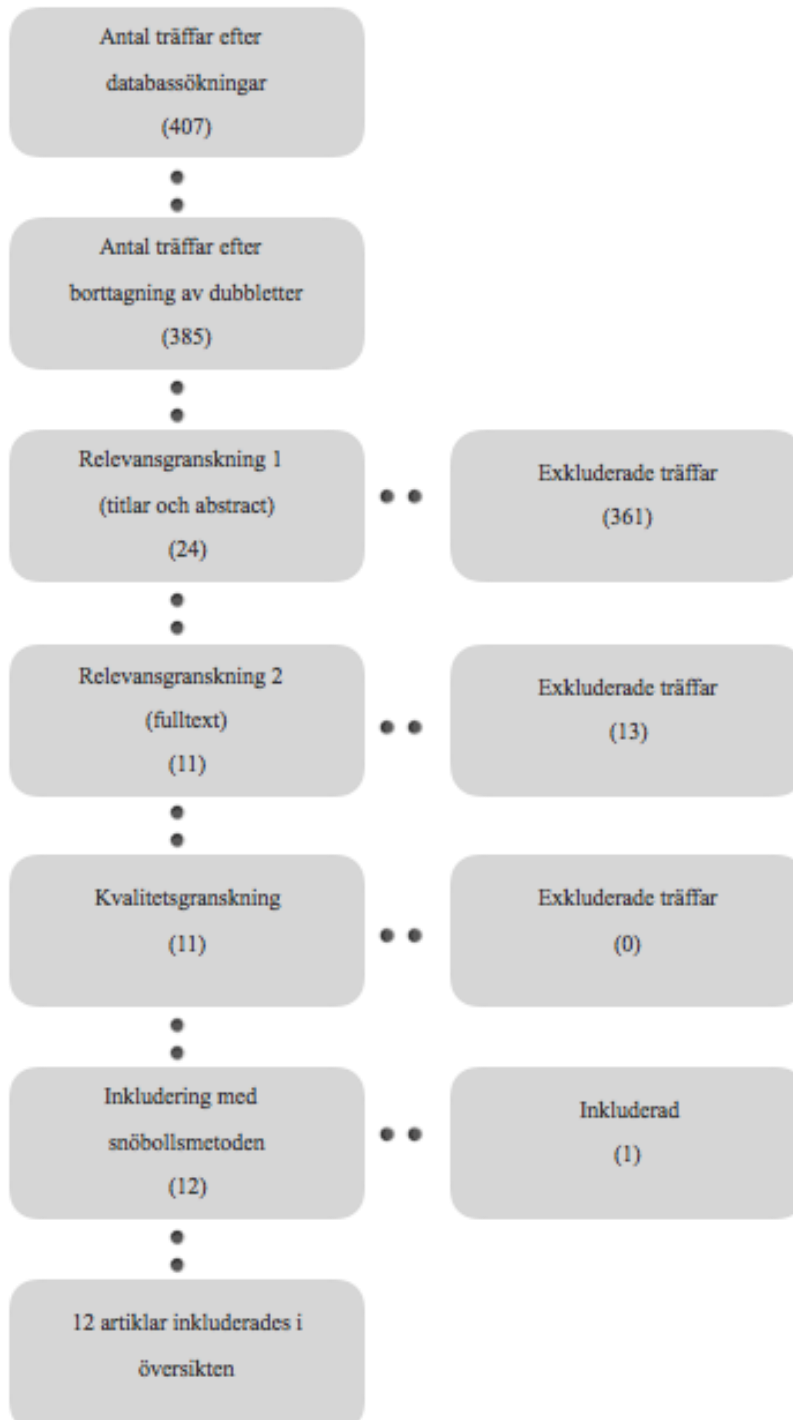
Tabell 2

Inklusions- och exklusionskriterier

	Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
Deltagare	Barn i åldern 6-12 år	Förskolebarn Tonåringar Vuxna
Kontext	Studier som fokuserat på målgruppens interaktion med jämgamla på sin fritid online	Studier som fokuserat på annan interaktion (tex vuxen-barn) Studier som fokuserar interaktion inom utbildning eller specialpedagogik
Publiceringsdatum	2011-2022	
Språk	Engelska Svenska	
Vetenskaplig granskning	Peer reviewed artiklar publicerade i vetenskapliga tidskrifter	Inte peer reviewed artiklar
Övrigt	Artikel som finns tillgänglig i fulltext i Göteborgs universitetsbiblioteks material	Artikel som ej finns tillgänglig i fulltext i Göteborgs universitetsbiblioteks material

Tabell 3

Flödesschema inspirerat av Pettersson m.fl. (2020)

Kvalitetsbedömning

Vid kvalitetsbedömning av en systematisk litteraturöversikt är det helt avgörande vilken kvalitetsnivå de inkluderade studierna värderas till. Denna värdering kan vara en omfattande och tidskrävande process, men det finns olika metoder och granskningsmallar att ta till hjälp. Granskningen syftar till att utreda om studierna är vetenskapligt grundade och bör minst innefatta studiens syfte, frågeställningar, design, urval, mätinstrument, analys och tolkning (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Då denna litteraturöversikt anses vara av mindre art, bedöms det vara tillräckligt att alla inkluderade studier är vetenskapligt granskade och publicerade i vetenskapliga tidskrifter (Pettersson m.fl., 2020). Eftersom detta även är ett av denna översikts inklusionskriterier, har ingen studie gallrats bort vid kvalitetsbedömning.

Etiska överväganden

De etiska överväganden som behöver göras vid systematiska litteraturöversikter handlar både om vilka studier som inkluderas men också hur de presenteras (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Främst gäller det att endast välja de studier som redogör för att etiska ställningstaganden gjorts eller fått tillstånd från etisk kommitté. Detta för att säkerställa att inte någon kommer till skada genom den aktuella forskningen. Det är också av högsta vikt att även arbetet med denna översikt utgår från Vetenskapsrådets (2017) riktlinjer för forskning, som till exempel uppmanar författaren tala sanning, göra rättvisa bedömningar och inte stjäla andras forskning. Inkluderingen av studier får heller inte göras godtyckligt, på grund av resultatet eller påverkas av författarens egna tyckanden (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Urvalsprocessen i denna översikt har följt en systematisk metod, som är transparent och replikerbar. Utgallringen av studier har gjorts utifrån förutbestämda inklusions- och exklusionskriterier. Samtliga av de inkluderade studierna har granskats och lyfts fram på ett likvärdigt sätt i föreliggande litteraturöversikts resultatavsnitt.

Inkluderade studier

Det empiriska underlaget för litteraturöversikten utgörs av 12 inkluderade artiklar, vilka är listade nedan. För en mer utförlig information se bilaga 2. Studie som är markerad med * är inkluderad genom snöbollsmetoden.

-
- 1) D'Lima, P. and A. Higgins (2021). Social Media Engagement and Fear of Missing out (FOMO) in Primary School Children.
 - 2) Davis, K. and C. James (2013). Tweens' Conceptions of Privacy Online: Implications for Educators.
 - 3) Ho, S. S., et al. (2017). Comparing cyberbullying perpetration on social media between primary and secondary school students.
 - 4) Livingstone, S. (2014). Developing social media literacy: How children learn to interpret risky opportunities on social network sites.

- 5) Mascheroni, G., Vincent, J., & Jimenez, E. (2015). "Girls are addicted to likes so they post semi-naked selfies": Peer mediation, normativity and the construction of identity online.
 - 6) McDonald-Brown, C., Laxman, K. and Hope, J. (2017). Sources of Support and Mediation Online for 9-12-Year-Old Children.
 - 7) Pea, R., et al. (2012). Media use, face-to-face communication, media multitasking, and social well-being among 8- to 12-year-old girls.
 - 8) * Pescott, C. K., (2020). "I Wish I was Wearing a Filter Right Now": An Exploration of Identity Formation and Subjectivity of 10- and 11- Year Olds' Social Media Use
 - 9) Starkey, L., et al. (2019). How do 10-year-old New Zealanders participate in a digital world?
 - 10) Uhls, Y. T., et al. (2020). Mobile technologies and their relationship to children's ability to read nonverbal emotional cues: A cross-Temporal comparison.
 - 11) Uusitalo-Malmivaara, L. and J. E. Lehto (2016). Happiness and Depression in the Traditionally Bullied and Cyberbullied 12-Year-Old.
 - 12) Zilka, G. C. (2021). Attitudes, Emotions, and the Use of Emoji in Social Networking Apps by Children, Adolescents, and Young Adults.
-

Analysmodell

Vid bearbetning av materialet följde arbetet de nio stegen enligt Gough (2007), vilket kan liknas med tematisk analys, som numera är en vanligt förekommande analysmetod då det gäller kvalitativt data. Tillvägagångssättet är inspirerat av grundad teori då kodning sker när materialet samlats in och bearbetas. Detta ses i motsats till kvantitativ forskning som använder förutbestämda koder, som sedan material ska anpassas mot (Bryman, 2018). Då strategin i sig ses som grundläggande, innebär det dock inte att resultaten är av låg kvalitet. Data måste ofta granskas från olika perspektiv och inta ett reflekterande perspektiv (Vaismoradi, m.fl., 2013) Vid bearbetningen av kvalitativt material menar Ahrne och Svensson (2015) att det inte finns en helt säker metod att följa, utan att det viktiga är att komma nära materialet. Detta görs genom grundlig läsning, därefter ska materialet sorteras, reduceras och argumenteras för. Bryman (2018) lyfter att det centrala är att de teman som identifieras knyter an till översiktens fokus. Att söka efter teman ingår ofta som en del i flera olika analysmetoder som används i kvalitativa studier. I föreliggande studie eftersöktes teman genom att de inkluderade artiklarna lästes grundligt för att finna repetitioner, mönster och kategorier, som var av betydelse utifrån denna översikts syfte och forskningsfrågor. För en närmare översikt av dessa teman se bilaga 4.

Resultat

Denna litteraturöversikt syftar till att granska vilka aspekter av barns interaktion och kommunikation som forskningen valt att fokusera på, utifrån vilket perspektiv de beskrivs och hur detta belyser vuxnas stödjande roll. I detta kapitel redovisas resultatet genom att först ge en kort sammanfattning av de inkluderade artiklarna, följt av en redovisning utifrån översiktens två frågeställningar, varav den första presenteras genom fem av de mest framträdande teman som uppkommit. Den andra frågeställningen avslutas med vad som framkommer om hur barn uttrycker sig om barns rättigheter.

De tolv inkluderade studierna

Litteraturöversiktens tolv inkluderade artiklar är granskade och publicerade i vetenskapliga tidskrifter (se Bilaga 2), som sträcker sig över flera forskningsfält. Främst är det samhällsvetenskapliga, pedagogiska och informations- och kommunikationstekniska fält som representeras, men det finns också tidskrifter som utgör exempel från det psykologiska samt mediafältet. Sökintervall för översikten spänner över en tio-års-period, 2011-2021, med en övervägande del av artiklarna är publicerade under de senaste fem åren. Dessa studier har hämtat sin empiri ifrån ett flertal länder, vilka alla är från den inräknade västvärlden förutom en, som är från Singapore. Två av artiklarna har inhämtat jämförande data från flera europeiska länder. Övriga länder utanför Europa som studier genererat sin empiri ifrån är Israel, Kanada, Nya Zeeland och USA. Forskningen har fokuserat på barns erfarenheter och uppfattningar om samt deltagande i den digitala världen, främst då i sociala medier. Den övervägande andelen av översiktens artiklar är kvalitativa studier, ett fåtal är kvantitativa och därtill innefattar några studier delar av båda dessa. De metoder som främst använts är intervjuer och frågeenkäter (se Bilaga 3), men det finns även exempel på praktiskt utforskande studier. Det som särskilt lyfts fram är risker, strategier och stöttning från vuxna.

Litteraturstudiens identifierade teman

De teman som identifierats i denna litteraturöversikt och som var av betydelse utifrån denna litteraturöversikts syfte och forskningsfrågor, var främst risker, vuxenstöd och kompetenser (se Bilaga 4). Dessa teman kategoriserades enligt följande teman; *Risker på nätet*, *Barns kompetenser och strategier*, *Barns identitetskapande och integritet*, *Könsskillnader och dubbelmoral samt Vuxenstöd*. Dessa teman ska inte ses som statiska kategorier utan som överlappande. I resultatredovisningen nedan finns därför studier representerade under fler än ett tema.

Risker på nätet

Samtliga studier i denna litteraturöversikt berör på olika sätt risker i den digitala världen i sina artiklar. Det är både de risker som barn uttrycker att vuxna varnar för som berörs, så som farliga

främlingar och att dela med sig av privat information. Men även risker i form av nätmobbning, skam, psykisk och fysisk ohälsa, beroende och sexting.

Flera studier visade att barn anser sig vara medvetna om potentiella fysiska faror med sociala medier (Davis & James, 2013; D'Lima & Higgins, 2021; McDonald-Brown, m.fl., 2017; Pescott, 2020). När forskarna i dessa studier genomförde djupintervjuer eller fokusgrupper och därigenom gav barnen talutrymme, noterade de att barnen gärna pratar och delar med sig av sin kunskap om farliga främlingar, pedofiler, förföljare, risker med att ladda ner skadligt innehåll och virus. Det finns dock en fara i att lägga för stor vikt vid att hot kommer från främlingar menar D'Lima och Higgins (2021) i sin studie, då de med hjälp av både frågeenkäter och djupintervjuer undersöker barns användning av sociala medier. I sin studie pekar de på, att när barnen strävar efter att få fler vänner och följare på sociala medier är det ju för dem okända personer de tar kontakt med, vilket då ställs i konflikt med de råd de tidigare fått från vuxna. Även Pescott (2020) uppmärksammar att de risker som föräldrar befarar att barn kan möta online kan skilja sig mot de betydande risker som barn står inför i verkligheten. Davis & James (2013) har i sin studie intervjuat barn hur de tänker kring och hanterar integritetsfrågor online. De fångade då in att barn uttrycker att deras egna uppfattningar om risker kring integritet är betydligt större och mer nyanserad än att endast handla om faror med främlingar på nätet. Då till exempel hotet nu ofta kommer inifrån snarare än utanför kamratgruppen, vilket också uppmärksammas i flera av de andra inkluderade studierna (Davis & James, 2013; Ho m.fl., 2017; Livingstone, 2014; Mascheroni m.fl., 2015; Utisalo & Lehto, 2016).

Nätmobbing är en frekvent förekommande risk, vilket flera forskare intresserat sig för att undersöka (Ho m.fl.; (2017; Utisalo & Lehto, 2016). Den vanligaste formen av nätmobbing är kränkande sms eller kommentarer på internet, och ofta är offren också utsatta för vanlig mobbing (Utisalo & Lehto, 2016). Ho m.fl. (2017) fokuserar i sin studie mer på olika faktorer som inverkar på utförande av nätmobbing, samt vilken effekt föräldrars regler har när det gäller 9-12-åringars delaktighet i nätmobbing. För att undersöka dessa olika samband, har de genomfört frågeenkäter, där barn har fått svara på frågor angående attityder, normer och föräldrars regler. Utisalo & Lehto (2016) har istället studerat hur nätmobbingen påverkar det psykiska välbefinnandet och sambandet till att utveckla depression. Skambeläggning är nära förknippat med nätmobbing och något som pågår ständigt. Det används som ett kraftigt verktyg, genom att använda både bilder, text och anspela på känslor, och förekommer främst i den egna gruppen av vänner. Vilket Mascheroni m.fl. (2015) noterar i sin intervjustudie kring hur barn skapar sin identitet och interagerar med vänner online. Även Zilka (2021) uppmärksammar skambeläggning i den egna gruppen, då hon undersöker attityder och uttryck för känslor på sociala medier.

Många barn i tweenie-åldern är starkt påverkade av sina föräldrar när det gäller regler och användning av sociala medier, påpekar Starkey m.fl. (2019) och Pescott (2020) i sina studier. Mascheroni m.fl. (2015) fann att pre-tonåringar visar på ett beteende som vill hålla distans till sexuella frågor, genom att de ibland försöker förneka sitt intresse eller uttrycker avsky när de fått frågor om det eller om klasskamraters mer frimodiga attityd. Vilket är i linje med det Livingstone (2014) uppmärksammar, att barn i denna ålder fortfarande har en tendens att se online-världen som riskabel och svår att avgöra vad som är sant och pålitligt, men också att de

gärna pratar kring de faror som de hört andra varna för. Hon framhåller vidare att barn som närmar sig tonåren visar, trots att de är medvetna om risker, på en ökande motivation att ta risker och överskrida gränser, vilket troligtvis drivs av deras växande oberoende från föräldrar samt en önskan att ta plats i kamratnätverk. Även risker så som att skicka explicita bilder (sexting) är något som barn som närmar sig tonåren är mer motiverade till enligt (Mascheroni m.fl., 2015).

Då barn spenderar mer och mer tid på digitala medier, innebär det risker för deras psyko-sociala välbefinnande menar flera forskare (D´Lima & Higgins, 2021; Pea m.fl., 2012; Mascheroni m.fl., 2015). Både Uhls m.fl. (2020) och Pea m.fl. (2012) lyfter risker med barns sociala utveckling, då social interaktion sker via skärmar istället för ansikte mot ansikte. D´Lima & Higgins (2021) och Mascheroni m.fl. (2015) framhåller också att den ökade kompisinteraktion på sociala medier har visat sig ha samband med tvångsmässig och osund användning. Sociala och fysiska jämförelser kan också innebära risker såsom negativ kroppsuppfattning påpekar Pescott (2020) i sin studie. Även om psykisk och fysisk hälsa är ett stort återkommande område som främst fokuserar på de negativa effekterna, så finns dock exempel på studier i denna litteraturöversikt som lyfter positiva effekter som användning av sociala medier har på barns mående (D´Lima & Higgins, 2021; Zilka, 2021). Uhls m.fl. (2020) påpekar också att forskningen måste se förbi polariserade argument.

Barns kompetens och strategier

Det finns flera olika aspekter av kompetens när det gäller digital kompetens. Studierna i denna litteraturöversikt berör främst en slags social kompetens, då det gäller att förstå, kritiskt granska och tolka det som sker online, och utifrån det sen agera på ett medvetet sätt. Vilket är just vad interaktion och kommunikation innebär. Men även en slags teknisk kompetens berörs, vilket innebär en förståelse för hur den digitala tekniken är uppbyggd och fungerar, samt vad den används till. McDonald-Brown (2017) pekar i sin studie på att många barn anser sig ha mer kunskaper om internet än deras föräldrar har. Dessa kunskaper rörde sig då oftast om teknisk kunskap. Det som framkommer i ett flertal av studierna är att det både krävs komplexa sociala samt tekniska kunskaper för att kunna delta och navigera på ett medvetet sätt på nätet, och att barnen utvecklar strategier för att klara av detta.

Resultat från flera studier i denna översikt visar på att barn i den undersökta åldern upplever en säker förståelse vad sociala medier är, hur de används och kan redogöra för många fördelar med dessa (D´Lima & Higgins, 2021; Mascheroni m.fl., 2015; Pescott, 2020; Zilka, 2021). Ett flertal forskare lyfter att barn i tweenie-åldern beskriver att de främst använder sociala medier för att upprätthålla och utveckla den sociala kontakten med vänner och familj (D´Lima & Higgins, 2021; Livingstone, 2014; Starkey m.fl., 2019). Enligt Zilka (2021) uttrycker många barn att de har en bra och givande kommunikation via de sociala nätverken och att det är den vägen de vill använda för att uttrycka känslor. Känslor förtydligar och förstärker de då gärna med hjälp av "emojis". Flera studier visar på att barn har en förmåga att tolka och läsa av känslor på både

foton, bilder och “emojis”, vilket kan vara en följd av större exponering av sådana (D’Lima & Higgins, 2021; Uhls m.fl., 2020; Zilka, 2021).

I flera av studierna framkommer det att barn har en allmän uppfattning om att de är välinformerade och självsäkra när det gäller riskfrågor, vilket de också gärna pratar om (D’Lima & Higgins, 2021; Livingstone, 2014; Mascheroni m.fl., 2015; Pescott, 2020). Barnens berättelser om olika strategier de har när de möter utmaningar och risker, men också strategier för att öka sin popularitet, som i sig också kan ses som en utmaning, då det gäller att utveckla sin digitala identitet framgår i flera av studierna (Davis & James, 2013; D’Lima & Higgins, 2021; Mascheroni m.fl., 2015; Pescott, 2020). Likaså vilka strategier de använder för att värna om sin integritet både gentemot okända och kända personer, som exempelvis föräldrar (Davis & James, 2013; Livingstone, 2014; McDonald-Brown, 2017). Vissa strategier som att undanhålla information eller uppge falsk information kan dock leda till etiska dilemman, vilket påvisas i Davis och James (2013) studie. Enligt Mascheroni m.fl. (2015) uttrycker barn ofta starka åsikter om vad som är rätt och fel samt vilka konsekvenser andras handlande på nätet kan leda till. Trots det kan det även här uppstå etiska dilemman, då barn inte vet säkert hur de själva ska positionera sig och agera när dessa tillfällen uppstår.

Några studier noterade att barn även uttrycker en viss osäkerhet när det gäller vad som är lämpligt att dela eller ej på olika nätverk. Särskilt då barn inte alltid verkar ha en förståelse för vilka olika etikettsregler som gäller på olika plattformar enligt Pescott (2020). Davis & James (2013) påpekar även att det varierar i vilken grad barnen känner till olika plattformars integritets möjligheter. De fann vidare att en strategi barnen använder sig av när de blir osäkra på vad som kan delas eller ej, är att rådfråga vänner. Zilka (2021) fann i sin studie om hur användare av sociala medier tolkar varandras känslor, att barn har en lägre medvetenhet kring sambandet mellan misstolkningar i kommunikationen och konflikter. Hon påpekar att en högre medvetenhet kring dessa kommunikationssvårigheter skulle kunna minska konflikter och skambeläggning mellan barn.

Barns identitetskapande och integritet

Då denna litteraturöversikt inbegriper studier som har fokus på barns digitala interaktion och kommunikation, handlar det här om hur barn skapar sin onlineidentitet och hur de värnar om sin integritet online. Detta sker först då barnen är aktiva på nätet. Flera av studierna visar i sitt resultat att barn uttrycker att de har en uppfattning om vad "identitet" är och hur de kan skapa och presentera sina onlineidentiteter på sociala medieplattformar (Davis & James, 2013; Mascheroni m.fl., 2015; Pescott, 2020; Starkey m.fl., 2019). Kunskaper som lyfts är hur de med hjälp av profilbilder, fotografier av social interaktion och “selfies”, samt beskrivningar av sin personlighet och vad de gillar att göra, kan forma den identitet som de vill ska synas (Mascheroni m.fl., 2015; Pescott, 2020; Uhls m.fl., 2020; Zilka, 2021). Onlineidentiteten påverkas också genom interaktioner med andra barns gillande och kommentarer, och deras popularitet kan förstärkas genom inlägg som genererar fler gilla-kommentarer, vilket barnen är

högst medvetna om, vilket framkommer i flera studier (Mascheroni m.fl., 2015; Pescott, 2020; Uhls m.fl., 2020). Barnen engagerar sig enligt Mascheroni m.fl. (2015) i definitionen av vad som är socialt acceptabelt, vilket kön och vilka sexuella identiteter som anses lämpliga och legitima, och vad som däremot är mindre önskvärt, ifrågasatt och stigmatiserat. Sociala medier bidrar till jämförelse både utseendemässig och social sådan, som i sin tur påverkar hur barnen ser på sig själva och väljer vilka aspekter av sig själva de vill visa och får respons. Detta leder i sin tur till att många visar upp en idealiserad och vinklad bild (D'Lima & Higgins, 2021; Mascheroni m.fl., 2015; Pescott, 2020).

Identitet är en viktig del av individens utveckling särskilt i den begynnande tonårstiden enligt Starkey (2019). En avgörande grund för välbefinnande är de mänskliga behov som tillgodoses av sociala relationer lyfter Uusitalo och Lehto (2016) Den frihet som kommunikation via mobiltelefoner och sociala nätverkssajter möjliggör är av betydelse både för självpresentation och frigörelse, men också den ständiga kontakten med kompisar och grupper (Mascheroni m.fl., 2015). Barn som identifierar sig starkt med en kamratgrupp kan visa på en tendens att överta gruppens beteenden och attityder, eftersom det i sin tur kan leda till de blir mer populära och accepterade i gruppen (D'Lima & Higgins, 2021; Uhls m.fl., 2020). När barn anser att de förstår de medvetna valen inför hur identiteten presenteras, ställer de också indirekt dessa krav även på andra. I de fall då en person har valt att lägga upp en bild med en sexig pose, förutsätts det att personen har tagit ett övervägt beslut, förstår konsekvenserna av det och själv valt den sociala identitet detta förmedlar till andra (Mascheroni m.fl., 2015). Några studier visar på att barn i förpuberteten inte har full insikt i att skapa sin identitet, men att de precis står inför den utmaningen när de tar klivet in i tonåren och användningen av social media förväntas öka (Livingstone, 2014; Pescott, 2020; Starkey m.fl., 2019). I samband med att barn blir mer digitalt aktiva och succesivt utvecklar sin digitala identitet, så framkommer det i flera studier, att många barn uttrycker hur högt de värdesätter sin integritet. De pekar på att barnen vill värna om sin integritet både gentemot okända och kända personer, som exempelvis föräldrar. I flera av intervjustudierna lyfts hur barnen berättar om sätt att värna om sin integritet (Davis & James, 2013; Livingstone, 2014; McDonald-Brown, 2017).

Könsskillnader och dubbelmoral

Både flickor och pojkar ägnar mycket tid på digitala nätverk, forskning visar dock på skillnader så som att pojkar spelar mer och flickor ägnar mer tid till att kommunicera och skapa (Starkey, 2019). Studier i denna litteraturöversikt pekar även på betydelsefulla könsskillnader när det gäller nätmobbning, skam, tolkningar samt synen på och användning av bilder.

När det gäller antal som utsätts för traditionell mobbning finns ingen könsskillnad, däremot är nätmobbning vanligare bland flickor, fann Uusitalo och Lehto (2016) i sin studie. Detta kan återspegla att mobbningsbeteende gentemot flickor är av en art som är mer indirekt eller dold. Uusitalo & Lehto (2016) spekulerar också kring om det kan vara så att flickor och pojkar tolkar grova kommentarer på nätet olika, som att det är mobbingbeteende eller skämt. Pescott (2020) lyfter i sin artikel att de såg en tydlig skillnad i hur flickor och pojkar uppfattade "Snapchat-

filter”. Pojkar ansåg att de syftade till skämtsamt nöje, men flickor betraktade dem som en hjälp för att förbättra utseendet. Även Livingstone (2014) lyfter exempel på att pojkar främst ser till det fascinerande i att manipulera teknologin än till hur det påverkar någon negativt, och flickor visar på en ängslan för att bli betraktad som en förövre. I den studie som Mascheroni m.fl. (2015) utfört jämförs tre länder och i alla dessa noterades könsskillnader och förekomsten av sexuell dubbelmoral. De observerade flickor som försökte anpassa sig efter normen genom att se både snygga, perfekta och sexiga ut på bilder de lägger upp på sociala medier. Pojkar eftersökte dessa bilder för att höja sin status genom att visa upp och förmedla dem. Samtidigt skambelägger både flickor och pojkar de flickor som poserar sextigt på bilder.

Vuxenstöd

En majoritet av artiklarna i litteraturöversikten berör den stöttning barn får eller önskar få från föräldrar, lärare eller andra i vuxna i deras närhet när det gäller sociala medier (Davis & James, 2013; D’Lima & Higgins, 2021; Ho m.fl., 2019; Livingstone, 2014; Pescott, 2020; Starkey, 2019; Uhls m.fl., 2020;). Det som framkommer är också hur forskare i flera av studierna i sina slutsatser för fram att skolor bör bidra med sådan stöttning.

Det som återkommer frekvent i studierna är den skrämseteknik vuxna använder genom att varna för att dela privat information samt farliga främlingar, så som pedofiler, bedragare och förföljare. Barn har ofta hört dessa faror upprepas så många gånger, att de med lätthet kan rabbla upp dem om någon vuxen frågar enligt Pescott (2020). Som nämnts tidigare i resultatet, finner många studier att barn uttrycker att merparten av riskerna uppstår i grupper med för dem redan kända individer (Davis & James, 2013; Ho m.fl., 2017; Livingstone, 2014; Mascheroni m.fl., 2015; Uutisalo & Lehto, 2016). Vuxna bör därför bredda sina samtal kring hur man skyddar sin integritet, så att man pratar om både kända och okända personer påpekar Davis & James (2013). Att barn eftersöker hjälp med att värna om sin integritet gentemot för dem kända personer, både vuxna och jämngamla framkommer i ett flertal studier (Davis & James, 2013; D’Lima & Higgins, 2021; Zilka, 2021). Den växling som skett då hotet kommer inifrån snarare än utifrån kamratgruppen, kräver enligt Livingstone (2014) även en anpassning till förändrade kunskaper om sociala medier.

Livingstone (2014) fann i sin studie kring hur barn tillförskaffar sig kunskaper i att avgöra vad som är riskabelt online, att föräldrars stöttning är viktig för att barn ska få vara trygga, när de ännu är oerfarna på sociala nätverk. Bra kommunikation är det viktigaste när det gäller föräldrastöd påpekar McDonald-Brown m.fl. (2017), som intervjuat barn kring deras erfarenheter online samt vuxnas påverkan på denna. Även Davis & James (2013) lyfter att det är med hjälp av bra samtal kring hur personers handlingar påverkar både människor och de sociala nätverk de möter, som barn kan få bra möjligheter att utveckla sitt digitala medborgarskap. Starkey (2019) uttrycker detta som att vuxna genom att ge barn kreativt uppmuntrande vägledning, lägger grunden till att barnen ska kunna delta i den digitala världen på ett positivt sätt. Detta ligger i linje med det Ho m.fl. (2019) uppmärksammar i sin studie, att

barn vars föräldrar stöttar genom att diskutera, informera och sätta gränser medverkade mer sällan i nätmobbning. De hade i sin studie även med tonåringar och kunde därför notera att de barn som endast fått hård reglering då inte samtal och diskussioner inte varit framträdande, hade en tendens att oftare medverka i nätmobbning senare i tonåren. Starkey (2019) menar att det finns åldersbaserade stadier då barn har lättare att ta till sig kunskaper som leder till digitalkompetens, men att kontexten också påverkar. Åldersbegränsningar på sociala medier kan skapa en falsk känsla av säkerhet för barn och istället försvåra för vuxna att stötta och prata med barn som är yngre än den lagliga gränsen påpekar D'Lima & Higgins (2021).

Flera forskare pekar på att den stöttning barn får från föräldrar är ojämlig på grund av att den är beroende av kultur och kunskapsnivå, och att skolan därför har en viktig roll att fylla när det gäller stöttning (McDonald-Brown m.fl., 2017; Starkey, 2019). Vuxna som är medvetna om risker kan vägleda och vara bra föredömen för barn, samtidigt som de stödjer barn att trivas som de är lyfter Uhls m.fl. (2020) fram. I likhet till detta framför McDonald-Brown m.fl. (2017), att skolor ska hjälpa barn att nyttja den mångfald av möjligheter som finns online, och att risker ska ses som utmaningar som leder till större kompetens. Uusitalo & Lehto (2016) vars forskningsstudie fokuserar på nätmobbning lyfter dock fram att mer måste göras för att förhindra kränkningar och aggressiva handlingar på nätet, då de snabbt sprids till en stor publik. D'Lima & Higgins (2021) påtalar att kursplaner borde vara bättre psykologiskt underbyggda då det gäller gruppträck, självkänsla och interaktion med okända på nätet.

Hur beaktas barns perspektiv i forskningen?

Att som forskare inta barns perspektiv, innebär att utgå ifrån att barn besitter kunskap som är värdefull för forskningsstudien, och att denna kunskap endast går att nå genom att fråga barnen på ett fördjupande sätt och fånga deras egna uttryck. I denna litteraturöversikt består den kunskapen av barns tankar och åsikter som rör deras egna erfarenheter kring interaktion och kommunikation på sociala medier. Övervägande andel av artiklarna, åtta stycken, anses ha visat på intentionen att inta barns perspektiv i forskningsstudierna (Davis & James, 2013; D'Lima & Higgins, 2021; Livingstone, 2014; Mascheroni m.fl., 2015; McDonald-Brown m.fl., 2017; Pescott, 2020; Starkey, 2019; Zilka, 2019). De har utfört kvalitativa undersökningar för att ta del av barns egna upplevelser och uppfattningar kring användning, interaktion och kommunikation på sociala medier. I studiernas syftesbeskrivning framkom att de eftersökte hur barnen uttrycker sig kring sina egna uppfattningar och ville ta del av hur de själva formulerade tankar, erfarenheter och åsikter.

Ambitionen att inta barns perspektiv visar sig också i studiernas metodval. För att fånga in barns röster används ofta olika varianter av intervjuer. Av de åtta kvalitativa studierna har sex stycken använt sig av enskilda intervjuer (Davis & James, 2013; D'Lima & Higgins, 2021; Livingstone, 2014; Mascheroni m.fl., 2015; McDonald-Brown m.fl., 2017; Zilka, 2019). Davis & James (2013) skriver att de valde att använda sig av enskilda djupintervjuer för att ta

del av rika detaljer och nyanser i respondenternas tänkande kring integritetsfrågor. Även Zilka (2019) uttrycker att det är detaljerade beskrivningar som framkommer i de enskilda intervjuerna. En annan anledning till att använda enskilda intervjuer, som D'Lima & Higgins (2021) för fram, är att respondenten inte ska påverkas av andra under intervjun. Fem av de kvalitativa studierna har valt att göra intervjuer i fokusgrupper (Livingstone, 2014; Mascheroni m.fl., 2015; McDonald-Brown m.fl., 2017; Pescott, 2020; Starkey, 2019). Fokusgrupper ger ett praktiskt sammanhang där tankegångar och uppfattningar kan studeras enligt McDonald-Brown m.fl. (2017), som i sin studie vill fånga barns röster om deras erfarenheter online, samt hur vuxna har inverkat på dessa. Pescott, (2020) genomför fokusgrupper för att de ger en helhetsbild där attityder, förståelse och känslor om sociala medier och identiteter kommer fram. Fokusgrupper används också för att uppmuntra konversationen utan att intervjuaren dominerar samtalen påpekar Starkey (2019). I tre studier användes både enskilda intervjuer och fokusgrupper. Mascheroni m.fl. (2015) genomförde både intervjuer och fokusgrupper i flera Europeiska länder för att fånga barns egna uppfattning om deras aktiviteter och risker online, samt strategier för att hantera dessa. Även Livingstone (2014) önskade fånga in barnens egna uppfattning om aktiviteter och risker på nätet och använde därför öppna frågor i både enskilda intervjuer och fokusgrupper. Öppna frågor valdes också av Starkey (2019), för att fånga in barnens tankar om hur de deltar i den digitala världen.

Av de kvalitativa studierna använde sig tre (D'Lima & Higgins, 2021; Starkey, 2019; Zilka, 2019) av en blandad metod, där även en kvantitativ del ingår. Davis & James (2013) använde en kvantitativ enkät-undersökning för att sälla ut de mest relevanta respondenterna, som hade rika erfarenheter av digital aktivitet. Då forskarna antog att dessa barn skulle ha lättare för att kunna reflektera kring etiska frågor i de djupintervjuer de utförde i studien. För att förstå orsakerna bakom de kvantitativa resultaten i sin studie, om hur emojis känslomässigt kan berika digital kommunikation, genomförde Zilka (2019) semi-strukturerade intervjuer. Vilket också möjliggjorde att dynamiken i intervjun kunde påverka valet av frågor. D'Lima & Higgins (2021) använde en blandad metod som trianguleringen, för att verifiera resultaten och skapa bredd och djup. Tematisk analys eller innehållsanalys lyfter fram det respondenterna har fokuserat på (D'Lima & Higgins, 2021; Starkey, 2019; Zilka, 2019). Samtliga kvalitativa studier har i resultatdelen med citat, som ordagrant återger det barnen har sagt under intervjuer, vilket visar på en vilja att tillvarata barns röster och uttryck.

I översikten ingår fyra studier (Pea m.fl., 2012; Uhls m.fl., 2020; Uusitalo & Lehto, 2016) som inte valt att fånga in barns egna uttryck kring sina tankar och uppfattningar om frågeställningarna i respektive studie, vilket jag tolkar som att de inte eftersträvar att inta barns perspektiv. Detta är istället kvantitativa fråge-enkäter där barn har ombetts att svara på frågor om deras upplevelser av olika digitala företeelser och samband, genom frågeenkäter med färdiga svarsalternativ. Nätmobbning och samband med psykisk mående undersöktes av Uusitalo och Lehto (2016) med hjälp av frågeenkäter, som barnen anonymt fick svara på i sitt klassrum. Även Ho m.fl. (2019) använde sig av frågeenkäter i barnens skola, när de studerade nätmobbning i relation till attityder och föräldrastöttnig. Frågeenkäter kan också utföras online, vilket Pea m.fl. (2012) tillämpade då de ville undersöka sambandet mellan användning

av olika digitala medier, interaktion med vänner och psykisk mående. Respondenterna till denna studie eftersöktes genom annonser i tidningen "Discovery Girls magazine". Då läsare uppmuntrades att svara på enkäten på tidningens hemsida, genom att locka med möjlighet att vinna en iPod i en utlottning. Uhls m.fl. (2020) genomförde också en frågeenkät online, för att få information om barnens dagliga digitala aktiviteter, som ett första steg i sin undersökning. Som ett andra steg i sin undersökning om hur barn läser av och tolkar känslor utifrån mimik och kroppsspråk, lät de barnen titta på utvalda filmsekvenser och bilder, och svara vilka känslor de identifierat på dessa. Svaren skrevs ner i ett färdigt svarsformulär direkt efter varje filmsekvens eller bild, men barnen uppmanades inte att utveckla sina tankegångar vidare. Alla de fyra senast nämnda studierna fokuserar på barn, de har ställt frågor till barn och vill förstå något om barns agerande och intar ett barnperspektiv.

Diskussion

Det övergripande syftet med denna systematiska litteraturöversikt är att bidra med kunskap om hur 6-12-åringars inbördes interaktion på sociala medier beskrivs i empiriska studier. Den första forskningsfrågan rörde vilka aspekter av barns interaktion och kommunikation online som lyfts i de granskade studierna. Som visats i resultatkapitlet lyfts en rad olika aspekter, som barns digitala kompetenser, strategier och identitetsskapande, men trots det relateras detta till ett riskperspektiv och vad barn behöver utveckla i majoriteten av de inkluderade studierna. Den andra forskningsfrågan var att undersöka hur barns perspektiv beaktas i forskningsstudierna som ingick i föreliggande litteraturöversikt. Det förefaller som om majoriteten av studierna har en intention att inta barns perspektiv, men en tolkningsprocess infattas alltid i analysarbetet, varvid barns perspektiv och barnperspektiv både samverkar och växlas emellan. Denna litteraturöversikt syftar även till att diskutera hur barns erfarenheter och kunskaper från sociala medier kan tillföra nya dimensioner för undervisning och tas tillvara för att stötta och utveckla elevers digitala kompetens, vilket följer nedan i detta diskussionsavsnitt. Därefter problematiseras litteraturöversiktens metodval. Avslutande skrivs konklusioner och tankar inför vidare forskning.

Risk för att hamna i ett riskperspektiv

De inkluderade studierna i denna litteraturöversikt visar på en bredd när det gäller olika aspekter av forskningsfokus, men trots det relateras detta till ett riskperspektiv och vad barn behöver utveckla i majoriteten av studierna. Detta presenteras i det tidigare resultatkapitlet och kan knyta an till hur Coppock och Gillett-Swan (2016) har diskuterat kring riskperspektivet. Psykisk och fysisk hälsa är ett återkommande område som främst fokuserar på de negativa effekterna som hög användning av digitala medier, låga skolprestationer, beroende, problem med jämförelse, skam och nätmobbning. Det finns dock exempel på studier som även lyfter positiva effekter på mående. Det är anmärkningsvärt att alla studier oavsett forskningsfokus glider in på frågan om risker. Detta väcker intressanta tankar kring i vilken utsträckning riskperspektivet handlar om moralpanik, vilket Cohen (1972) skriver att samhällen drabbas av i perioder. I ett flertal studier framkommer det att det är barnen själva som gärna börjar prata och berätta om risker av olika slag, när de ges utrymme att tala fritt. Orsaken till detta kan vara flera, som att barnen uppfattar att forskaren har vissa förväntningar, att de själva tycker att det är en viss spänning med risker, eller att det är något som får mycket utrymme i den allmänna samhällsdebatten. Det sistnämnda är intressant att återkoppla till hur Tække (2022) framhåller det stora inflytande som massmedia har på allmänheten, då debattörer med starkt polariserade åsikter är de som tillåts störst utrymme. Vilket också krockar i den beskrivning som Cohen gör angående moralpanik. De inkluderade studierna visar på att barn anser sig välinformerade om risker på nätet. Detta resultat visar sig tvetydigt, då studierna lyfter att barn är välinformerade när det gäller de risker vuxna informera mycket om, men samtidigt uttrycker de att det inte är dessa risker som de oftast utsätts för. Många av de kunskaper barnen besitter när det gäller risker via digital interaktion har de alltså fått till sig på annat sätt. Vilket kan jämföras med den kunskapslucka Livingstone

och Third (2017) i tidigare forskning diskuterar kring. Kan det vara så att när vuxnas vilja att stötta och hjälpa barn främst sker genom att påvisa risker, får det till följd att barn lämnas till att utforska och lära sig på egen hand?

Barns olika kompetenser framstår som ett område många av de inkluderade studierna har intresserat sig för. I övervägande andel av studierna som ingår i översikten framgår att barn tycker att de har goda digitala kompetenser, vilka förklaras mer ingående av Lindgren (2017). Det som främst undersöks i studierna i denna litteraturöversikt är det som rör de komplexa sociala kunskaper som är viktiga för att kunna delta och navigera på ett medvetet sätt på nätet. Det går dock inte att helt särskilja de olika dimensionerna av kompetens, eftersom social kompetens nu också kräver teknisk kompetens (Reich, 2017). Studierna visar på att även när det gäller de sociala frågorna anser många barn att de har hög kompetens och även strategier för hur de ska agera. Anmärkningsvärt är att det studierna lyfter i sina resultat är barns osäkerhet i hur de ska agera i olika situationer. Samt att barn är omogna i sitt sätt att tänka och reagera, och därför sårbara och i behov av skydd, trots de strategier barn uttrycker att de använder sig av. Vilket också indikerar på ett riskperspektiv. Jag ställer mig frågan om det kan vara så att vuxna inte alltid kan se och förstå intention barn har med sitt agerande. Barn uttrycker i flera av studierna att de själva ibland väljer att ta risker, för att nå syften som till exempel få fler följare eller ändra sin digitala identitet. Om vuxna inte är medvetna om dessa syften kan det tolkas som att barnen agerar på ett oreflekterat sätt.

I denna litteraturöversikts resultat redovisas att flera studier uppmärksammat hur etiska dilemman kan uppstå då barn på vuxnas inrådan utarbetar strategier för att undanhålla sin privata information, vilket då får till följd att barnen själva skriver osanningar och vilseleder andra personer. Likaså när de vill följa de regler de lärt sig om vad som är rätt och fel, och det istället gör att de agerar på ett kränkande sätt gentemot andra jämgamla, som de anser handlat på ett felaktigt sätt. Vidare visar sig andra svårigheter när barn skulle behöva diskutera med vuxna kring de etiska dilemman de hamnar i, då detta blir ett etiskt dilemma i sig. På grund av det faktum att de själva ännu inte uppnått åldersgränsen som är satt för de digitala plattformarna. Detta gör det även svårt för vuxna att ta upp vissa saker till diskussion och stötta barnen på bästa sätt i de tidigare åldrarna. Lunde och Daneback (2018) lyfter vuxnas olika perspektiv på åldersgränser på sociala medier, som att vissa önskar höja åldersgränsen ytterligare utifrån säkerhets aspekter. Andra menar att det endast tillför en illusion av säkerhet och försvårar för vuxnas kommunikation, och att de positiva aspekterna med sociala medier frånses. Om de positiva aspekterna istället tillåts framträda, kan de digitala möjligheterna istället bidra till ett kreativt utforskande, som ligger i linje med De Leyn m.fl. (2021), beskrivning av sociala medier som ett gränsland mellan barns lek och tonårskultur.

Det som framkommer i föreliggande litteraturöversikt är att det finns tendenser som pekar på att forskare riskerar att hamna i ett riskperspektiv, även när intentionerna är något annat. I

tidigare forskning skriver Livingstone och Third (2017), att det som kan motverka att fokus riktas mot risker och säkerhetstänk, är att inta ett medvetet rättighetsperspektiv. Det blir utifrån resultatet i denna litteraturöversikt ännu tydligare att när vi väljer att utgå från ett rättighetsperspektiv innebär det vi blir lyhörda för och sätter fokus på andra saker. Som att se den digitala världen som en verklighet där både vuxna och barn existerar och agerar utefter egna förutsättningar. Även att se till hur vi tillsammans kan använda digitala möjligheter för att berika och vidga våra erfarenheter och kunskaper, vilket står uttryckt i den svenska läroplanen (Lgr 11, 2019). Barns rättigheter innebär att de får delta här och nu på sina egna premisser enligt barnkonventionen (UNICEF Sverige, 2018). Att när vi vuxna lyssnar in hur barn uttrycker att de upplever sin digitala interaktion, också accepterar deras utsagor som en verklighet. Det innebär att vi inte bara lyssnar till deras åsikter, utan också låter dem leda till påverkan, vilket enligt Coppock och Gillett-Swan (2016) är en nödvändighet för att tillgodose barns rättigheter. Barn har rätt till att inhämta ny information, pröva sig fram och lära nytt. Detta är något pågående och som inte kan hejdas av när vuxna anser att de uppnått en viss mognadsnivå eller kunskapsnivå. Resultaten i ett flertal av artiklarna framhåller att barnen har ett stort behov av skapa sina egna identiteter samt värna om sin integritet, vilket vuxna måste respektera. Då studierna i denna litteraturöversikt lyfter att barn vill ha delaktiga vuxna till hjälp, blir det viktigt att vuxna har en hög medvetenhet hur de kan stötta barn utan att inkräkta på deras integritet.

Forskarens intention att inta barns perspektiv

I föreliggande litteraturöversikt framstår det att majoriteten av studierna har en intention att inta barns perspektiv. Detta baseras på studiernas syfte, metodval och framskrivna resultat, som visades i denna litteraturöversikts resultatkapitel. Begreppet barns perspektiv utgår här från hur Johansson och Pramling Samuelsson (2003) beskriver att vuxna söker fördjupad förståelse av barns upplevelser och tankegångar. Att ställa utforskande frågor till barn som leder till mer utvecklade svar, för att fånga någonting mer bakomliggande. Andra studier i denna litteraturöversikt visar att de har ett fokus på barn, genom att de bett barn svara på frågor med färdiga svarsalternativ eller titta på deras beteende på nätet. Detta tolkas som att de då har ett barnperspektiv, eftersom de inte eftersträvat att fånga barnens egna uttryck för att nå fördjupad förståelse. Johansson och Pramling Samuelsson (2003) uttrycker detta, som att se till barns bästa utifrån vuxnas erfarna kunskaper. Tolkningen här är att barnperspektiv är det forskarna i alla de inkluderade studierna har på ett övergripande plan, då de utifrån barns bästa vill undersöka och förbättra deras situation. Det finns egentligen inget antingen eller när det gäller dessa perspektiv, ofta finns de båda med samtidigt eller växelvis, vilket Halldén (2003) också lyfter. Att inta barns perspektiv eftersträvas när fördjupning i barnens livsvärld försöker nås, men detta är inte möjligt utan att en viss påverkan av deras livsvärld sker, och samtidigt innefattar det alltid tolkningsprocesser. Detta gör att perspektivet i själva verket glider mellan barns perspektiv och barnperspektiv, eller att de båda samverkar. Enligt Halldén (2003) är det troligtvis varken möjligt eller önskvärt att helt skilja dem åt. Det viktiga blir här att vara medveten om när och på vilket sätt det sker, för att inte ge en felaktig bild av vems åsikter det är som framkommer, samt se till att barnet har getts en reell möjlighet att påverka.

Övervägande andel av studierna i denna litteraturöversikt anses inta barns perspektiv, och använder kvalitativa metoder med intentionen att fånga in barns röster. Detta lämnar dock inga

garantier i sig, för att de sen använder dem för att lyfta fram barnens åsikter på ett rättvist sätt. Eftersom forskaren alltid måste göra tolkningar av materialet, vilket i kvalitativa studier innebär en subjektiv tolkningsprocess, innebär det att forskarens perspektiv lyser igenom. Vilket kan vara orsaken till att så många av de inkluderade studierna oavsett forskningsfokus berörde risker. Även att det i ett många studier diskuterades kring barns svagheter och kunskapsluckor samt hur detta bör åtgärdas. Forskaren innehar alltid en maktposition gentemot respondenter, men den ökar ytterligare då forskningen innefattar barn. Att tillämpa begreppet barns perspektiv förtydligar att forskaren använder sin makt för att synliggöra barnet i sin helhet (Johansson & Pramling Samuelsson, 2003). Denna maktposition är även viktigt att forskaren medvetandegör, för att forskningsresultat ska kunna ses som tillförlitligt. Bergnehr (2019) lyfter just faran i att barnet inom forskning sätts i en passiv roll, som den vuxne ska tolka och tänka kring. Även under själva forskningsprocessen är både forskarens maktposition och hela kontexten central, då detta har stor inverkan på materialet. Det blir här intressant att peka på de motstridiga svar forskarna fann i de inkluderade studierna angående om barnen redan var aktiva på sociala medier eller inte, trots att de inte uppnått rätt ålder. Svaren problematiserades i de aktuella studierna, och det knyter an till Johansson (2003), som framhåller hur komplex hela bearbetningen är. Även att många av respondenterna själva lyfter risker och redogör för de faror som vuxna brukar varna för, kan vara en följd av maktstrukturer.

I det tidigare resultatkapitlet redovisas fyra studier som inhämtat relevant fakta från barn, genom kvantitativa metoder, främst frågeenkäter. Det inhämtade materialet tillför objektiva fakta som leder till intressanta forskningsresultat. Dessa kan påvisa faktiska förhållanden, utan påverkan av tolkningar. Det är alltså inte kvalitetshöjande i sig att välja en kvalitativ metod utifrån barns perspektiv, utan endast när det är relevant utifrån studiens syfte. Genom att inta barns perspektiv kan forskningen få fördjupad information och en mer nyanserad bild. Men liksom det inte är möjligt för någon människa att förstå någon annans perspektiv fullt ut, är det heller aldrig möjligt för vuxna att fullt ut förstå barns perspektiv, vilket även Johansson (2003) pekar på. Men forskares intention att lyssna in, ger också barnen större möjligheter att bli hörda och att kunna påverka, vilket är deras rättigheter. De fördelar som framträder då forskare intar barns perspektiv vid inhämtning av studiens material är att det då kan framkomma ny information som forskaren inte förutsett. När metodvalet består i att göra kvalitativa intervjuer där öppna eller utforskande frågor används, ges utrymme till respondenten att själv uttrycka sig och lyfta fram fler tankegångar. Som exempel framkom det i de inkluderade studierna att barn har en mer vidgad förståelse för vilka risker de möter än vad vuxna i deras närhet har. Det visar sig också att barn gärna diskuterar sociala strategier och etiska dilemman när de ges samtalsutrymme, som i intervjustudier. Denna information hade troligtvis inte visat sig på ett lika nyanserat sätt vid ett annat metodval. Återkommande i studierna är att barnen diskuterar kring vilket slags stöd de får från vuxna och vad de önskar hjälp med. Att barn eftersöker hjälp med att värna om sin integritet gentemot för dem kända personer, både vuxna och jämgamla, måste bemötas av vuxna på ett konstruktivt sätt. När barnen uttrycker att de behöver stöttning i att ta beslut angående hur de ska agera och kommunicera med andra på nätet, kräver det att vuxna vet hur interaktionen och kommunikationen mellan unga på nätet faktiskt pågår.

Betydelse för en pedagogisk praktik

Resultatet visar på att skolan har en viktig roll att fylla när det gäller stöttning i barns utveckling i digital kompetens. Särskilt då flera forskningsstudier pekar på att barns möjligheter till utveckling på området ser väldigt ojämlig ut, beroende på vilken kontext de växer upp i, samt vilken kunskapsnivå som finns inom den egna familjen (McDonald-Brown m.fl., 2017; Starkey, 2019). Det som framkommer i studierna är vikten av vuxnas kunskap och kompetens för att kunna ge rätt stöd. Ytterligare en sak som framträder i dessa studier är att barn själva eftersöker vuxenstöd, och att de även anser att det bör vara mer anpassat till den verklighet barnen upplever. Det är något de både efterfrågar och verkar var villiga och mogna att ta till sig (Starkey, 2019). Flera av studierna visar på att stöttningen blir bättre, effektivare och når bättre resultat då vuxna fokuserar på att kommunicera på engagerat och kreativt sätt, så att både risker och möjligheter lyfts (Ho m.fl., 2019).

I den svenska läroplanen (Lgr 11, 2019) står att både risker och möjligheter ska framhållas, det behöver då diskuteras vilka dessa är. Enligt resultatet i flera av studierna framgår att barn och vuxna inte har en helt enad bild av vilka de mest frekventa riskerna som barn möter i den digitala världen är. Vilket återigen blir intressant att koppla till den kunskapslucka Livingstone och Third (2017) nämner. Det poängteras i ett flertal av studierna att lärare behöver bredda sitt sätt att diskutera kring risker och lyssna till barns erfarenheter. Vilket enligt Johansson och Pramling Samuelsson (2003) görs genom att inta ett barn perspektiv. Att risker för hot, skam och mobbing ofta förekommer inom de egna grupperna på nätet, är något som lärare behöver vara bättre informerade om. De måste engagera sig och föra de diskussioner som både kan hjälpa och förebygga all form av kränkningar. Diskussionerna bör beröra både socialt samspel, etiska dilemman och möjligheter i den digitala världen, vilket framkommer i den svenska läroplanen (Lgr 11, 2019).

Sociala förmågor som att engagera sig i grupper och nätverk lyfts, som nämnts tidigare i EU:s nyckelkompetenser, som en viktig del i att den utveckla digitala kompetensen. Det framkommer i denna litteraturstudie att barn i den valda åldersgruppen tycker det är roligt och givande att spendera tid på sociala medier. Vilket knyter an till hur Lehdonvirta och Räsänen (2011) i tidigare forskning funnit att onlinemiljöer bör ses som den viktigaste kontexten för dagens ungdomars socialiserings- och identifieringsupplevelser. I majoriteten av studierna framgår det att barn anser sig ha bra och givande kommunikation med främst vänner och familj. Vilket överensstämmer med tidigare forskning om att kommunikationsteknik används för att bygga och stärka relationer till vänner (Kaare m.fl., 2007). Det blir då viktigt hur vi stöttar barn i sin sociala utveckling på nätet, vilket också framkommer i den svenska läroplanen (Lgr 11, 2019), och förtydligas än mer i den del som vänder sig till fritidshemmet. Förutsättningen för att kunna göra detta på bästa sätt är att veta och förstå något om den sociala verklighet som barnen befinner sig i. Detta betyder att vi måste ta del av hur barn beskriver sina egna erfarenheter och kunskaper. Då resultat i denna litteraturoversikt indikerar att både vuxna och barn ofta lägger fokus på risker, vilket leder till både etiska dilemman och begränsningar. Bör skolan sträva efter

att inta ett rättighetsperspektiv, som öppnar upp för att se och använda sig av de möjligheter som nätet erbjuder.

Litteraturöversiktens styrkor och svagheter

Denna litteraturöversikt hade möjligen fått ett annat djup när det gäller just begreppen interaktion och kommunikation, om sökningen fått ett spetsigare fokus på en särskild digital plattform, som till exempel Snapchat eller TikTok. En uppenbar svårighet med en sådan undersökningen är att barnen i den valda åldersgruppen inte har uppnått den ålder som reglerna kräver, vilket då kan medföra att barnen inte vågar prata fritt om sina erfarenheter. Fördelen med denna översikt är att den istället visar på en bredd av kommunikationsmöjligheter, samtidigt som den för fram att de inkluderade studierna har liknande övergripande teman som risker, vuxenstöd och kompetens och strategier.

Sökningar på den valda åldersgruppen var svår att avgränsa, då varken förskolebarn eller tonåringar innefattades i detta åldersspann. Då endast ordet *tween** stod som sökord för populationen gav det väldigt få träffar. Då även *child** fanns med i söksträngen genererade det många träffar som innefattade studier på förskolebarn. Denna andel minskade dock när sökningen innefattade sociala medier. Antalet studier som fokuserade på tonåringar var däremot fortsatt stort, vilket bidrog till det höga slutresultatet av sökningarna. I samråd med universitetsbibliotekets sökexperter genomfördes flera testsökningar, men till slut togs beslutet att gå vidare i arbetet på manuell väg, för att inte riskera att relevanta artiklar skulle falla utanför sökresultatet. Det antogs även att en manuell gallring skulle vara enkel att göra genom att läsa titel och abstrakt, vilket säkerställde att inga relevanta studier skulle missas. Mängden träffar skulle med all säkerhet ha blivit ännu större om ord som *pupil** eller *student** funnits med, men då hade flera irrelevanta studier med fokus på interaktion inom utbildning kommit med, vilka innefattas av exklusionskriterierna. En sådan sökning hade dock kunnat medföra någon ytterligare relevant artikel, men också en risk för att arbetsbelastningen hade blivit ohanterbar. Av samma anledning innefattade sökningen inte ytterligare databaser. Då systematiska litteraturöversikter är tidskrävande, måste omfattningen anpassas efter vilket sorts arbete som ska genomföras (Bryman, 2018). Vidare var svårigheterna med den valda åldersgruppen att många forskningsstudier genomförts med respondenter i flera olika åldrar. Därför blev det nödvändigt att läsa vissa artiklar mer ingående för att hitta vilken population studien använts sig av och hur de arbetat med åldersindelningen. Arbetet har hela tiden fokuserat på att behålla studier tills de bevisligen uppfyllt exklusionskriterierna, vilket förklarar varför flera studier inte gallrades bort förrän vid andra steget då texten lästes mer ingående.

Om översikten endast hade inriktat sig på svenska forskningsstudier hade kanske en annan koppling till svensk läroplan och skolförhållanden kunnat göras. Men då en testsökning genomfördes i Swepub, vilket är en databas som innehåller svenska forskningsartiklar, visade det sig svårt att få tillräckligt många träffar inom ämnet. Sökningen genomfördes istället på de valda databaserna. De sociala medierna stannar heller inte innanför nationsgränser utan verkar på ett globalt plan, därför känns det också relevant att ta del av forskning som genomförts internationellt.

Konklusioner och vidare forskning

Denna litteraturöversikt på 12 studier visar på en bredd i vad forskare har visat intresse för att undersöka när det gäller barns digitala interaktion och kommunikation. Det har dock framkommit att majoriteten av dessa studier relaterar till risker och vad barn behöver utveckla. Detta trots att studierna i många fall visar på att barn uttrycker att de har positiva upplevelser av sin digitala interaktion, samt att de anser sig ha god digital kompetens. Övervägande andel av studierna visar på en intention att inta barns perspektiv, och har därigenom fångat in barns uttryck för att de önskar mer och bättre anpassat vuxenstöd. Resultatet indikerar att det är viktigt att ta del av barns erfarenheter och kunskaper för att kunna utveckla utbildningen på området. Det visar också att vuxna bör motverka den hämmande effekt som intaget riskperspektiv innebär genom att istället inta ett rättighetsperspektiv.

Detta föranleder ytterligare undersökningar, då det är viktigt att fånga in barnens röster, för att nå en större förståelse kring hur deras förmåga till digital interaktion utvecklas och behöver understödjas. Denna förståelse kan bidra till viktiga kunskaper för lärare, då de ska utveckla sin pedagogiska praktik.

Referenslista

De artiklar som ligger till grund för denna litteraturoversikt är markerade med *.

- Abiala, K., & Hernwall, P. (2013). Tweens negotiating identity online - Swedish girls' and reflections on online experiences. *Journal of Youth Studies*, 16(8), 951-969.
- Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder* (2., [utök. och aktualiserade] uppl. ed.).
- Balleys, C., & Coll, S. (2017). Being publicly intimate: Teenagers managing online privacy. *Media, Culture & Society*, 39(6), 885-901.
- Bearman, M., Smith, C. D., Carbone, A., Slade, S., Baik, C. Hughes-Warrington, M., & Neumann, D.L. (2012). Systematic review methodology in higher education. *Higher Education Research & Development* 31(5), 625-640.
- Bergnehr, D. (2019). Barnperspektiv, barns perspektiv och barns aktörskap – en begreppsdiskussion. *Nordisk Tidsskrift for Pedagogikk & Kritik*, Nordisk tidsskrift for pedagogikk & kritik, 2019.
- Biernacki, P., & Waldorf, D. (1981). Snowball sampling: Problems and techniques of chain referral sampling. *Sociological Methods & Research*, 10(2), 141e163.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Oxford: Oxford University Press.
- Cohen, S. (2002). *Folk devils and moral panics : The creation of the mods and rockers* (3.rd ed.). New York: Routledge.
- Coppock, V., & Jenna K Gillett-Swan, J. K. (Eds.). (2016). *Children's rights in a 21st-century digital world: Exploring opportunities and tensions*. *Global Studies of Childhood* 2016, Vol. 6(4).
- Creswick, H., Dowthwaite, L., Koene, A., Perez Vallejos, E., Portillo, V., Cano, M., & Woodard, C. (2019). "... They don't really listen to people": Young people's concerns and recommendations for improving online experiences. *Journal of Information, Communication & Ethics in Society (Online)*, 17(2), 167-182.
- * Davis, K., & James, C. (2013). Tweens' conceptions of privacy online: Implications for educators. *Learning, Media and Technology*, 38(1), 4-25.
- De Leyn, T., De Wolf, R., Vanden Abeele, M., & De Marez, L. (2021). In-between child's play and teenage pop culture: Tweens, TikTok & privacy. *Journal of Youth Studies*, 1-18.
- * D'Lima, P., & Higgins, A. (2021). Social media engagement and Fear of Missing Out (FOMO) in primary school children. *Educational Psychology in Practice*, 37(3), 320-338.

- Gough, D. (2007). Weight of evidence: A framework for the appraisal of the quality and relevance of evidence. *Applied and Practice-based Research*, 22(2), 213-228.
- Halldén, G. (2003). Barnperspektiv som ideologiskt och/eller metodologiskt begrepp. *Pedagogisk Forskning I Sverige*, 8, 12.
- Hernwall, P., & Siibak, A. (2011). Writing Identity: Gendered Values and User Content Creation in SNS Interaction among Estonian and Swedish Tweens. *Global Studies of Childhood*, 1(4), 365-376.
- * Ho, S., Chen, L., & Ng, A. (2017). Comparing cyberbullying perpetration on social media between primary and secondary school students. *Computers and Education*, 109, 74-84.
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap*. Stockholm: Natur och kultur.
- Johansson, E. (2003). Att närma sig barns perspektiv. Forskares och pedagogers möten med barns perspektiv. *Pedagogisk Forskning I Sverige*, 8(1-2), 46.
- Johansson, E., & Pramling Samuelsson, I. (2003). Barns perspektiv och barnperspektiv i pedagogisk forskning och praxis. *Pedagogisk Forskning I Sverige*, 8(1-2), 1.
- Kaare, B., Brandtzæg, P., Heim, J., & Endestad, T. (2007). In the borderland between family orientation and peer culture: The use of communication technologies among Norwegian tweens. *New Media & Society*, 9(4), 603-624.
- Lantz-Andersson, A., Lundin, M., & Selwyn, N. (2018). *Twenty years of online teacher communities: A systematic review of formally-organized and informally-developed professional learning groups*. *Teaching and Teacher Education*, 75, 302-315.
- Lehdonvirta, V., & Räsänen, P. (2011). How do young people identify with online and offline peer groups? A comparison between UK, Spain and Japan. *Journal of Youth Studies*, 14(1), 91-108.
- Lindgren, S. (2017). *Digital media and society: theories, topics and tools*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A. and Ólafsson, K. (2011) *EU kids online: final report*. EU Kids Online, London School of Economics & Political Science, London, UK. www.eukidsonline.net
- * Livingstone, S. (2014). Developing social media literacy: How children learn to interpret risky opportunities on social network sites. *COMMUNICATIONS-EUROPEAN JOURNAL OF COMMUNICATION RESEARCH*, 39(3), 283-303.
- Livingstone, S., & Third, A. (2017). Children and young people's rights in the digital age: An emerging agenda. *New Media & Society*, 19(5), 657-670.

- Lunde, C., & Daneback, K. (2018). Barn, ungdomar och sociala gemenskaper på internet. I Johansson, T., & Sorbring, E. (red). *Barn- och ungdomsvetenskap : Grundläggande perspektiv* (Första upplagan ed.) (pp. 260-274).
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Reviderad 2019. (2019). Skolverket. <https://www.skolverket.se/getFile?file=4206>
- Löwenfeldt, J. (u.å.) *Berättelsen om internets historia*. Hämtad 2022-04-05 från <https://www.internetmuseum.se/berattelsen-om-internets-historia/>
- * Mascheroni, G., Vincent, J., & Jimenez, E. (2015). "Girls are addicted to likes so they post semi-naked selfies": Peer mediation, normativity and the construction of identity online. *Cyberpsychology*, 9(1), Cyberpsychology, 2015-05-01, Vol.9 (1).
- * McDonald-Brown, C., Laxman, K., & Hope, J. (2017). Sources of support and mediation online for 9–12-year-old children. *E-Learning and Digital Media*, 14(1-2), 52-71.
- Meena, P., Mittal, P., & Solanki, R. (2012). Problematic use of social networking sites among urban school going teenagers. *Industrial Psychiatry Journal*, 21(2), 94-97.
- * Pea, R., Nass, C., Meheula, L., Rance, M., Kumar, A., Bamford, H., . . . Zhou, M. (2012). Media use, face-to-face communication, media multitasking, and social well-being among 8- to 12-year-old girls. *Developmental Psychology*, 48(2), 327-336.
- * Pescott, C. (2020). "I Wish I was Wearing a Filter Right Now": An Exploration of Identity Formation and Subjectivity of 10- and 11-Year Olds' Social Media Use. *Social Media Society*, 6(4), Social media society, 2020-10, Vol.6 (4).
- Pettersson, A., Kjellin, D., & Palmqvist, T. (2020). Informationssökning vid översiktsstudier. In (p. A. Åkerblom (Red.), A. Hellman (Red.), N. Pramling (Red.) *Metodologi – För Studier I, Om Och Med Förskolan*, 2020).
- Regeringskansliet. (u.å.) *Digitaliseringsstrategin*. Hämtad 2022-05-30 på <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/digitaliseringsstrategin/>
- Reich, S. (2017). Connecting Offline Social Competence to Online Peer Interactions. *Psychology of Popular Media Culture*, 6(4), 291-310.
- Skolverket. (2017) *Få syn på digitaliseringen på grundskolenivå – Ett kommentarmaterial till läroplanerna för förskoleklass, fritidshem och grundskoleutbildning* <https://www.skolverket.se/getFile?file=3783>
- * Starkey, L., Eppel, E., & Sylvester, A. (2019). How do 10-year-old New Zealanders participate in a digital world? *Information, Communication & Society*, 22(13), 1929-1944.

- Statens medieråd.(2021) *Ungar och medier 2021*.
https://www.statensmedierad.se/download/18.57e3b0a17a75fbf0654916e/1632377641632/Ungar%20och%20medier%202021_anpassad.pdf
- Taekke, J. (2022). Systems-theoretical observations of moral media panic debates. *Kybernetes*, 51(5), 1724-1737.
- * Uhls, Y., Broome, J., Levi, S., Szczepanski-Beavers, J., & Greenfield, P. (2020). Mobile Technologies and Their Relationship to Children's Ability to Read Nonverbal Emotional Cues: A Cross-Temporal Comparison. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 23(7), 465-470.
- UNICEF Sverige. (2018). Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter.
<https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen>
- * Uusitalo-Malmivaara, L., & Lehto, J. (2016). Happiness and depression in the traditionally bullied and cyberbullied 12-year-old. *Open Review of Educational Research*, 3(1), 35-51.
- Vaismoradi, M., Turunen, H., & Bondas, T. (2013). Content analysis and thematic analysis: Implications for conducting a qualitative descriptive study. *Nursing & Health Sciences*, 15(3), 398-405.
- Walker, D., Sepulveda, S.J., Hoff, E., Rowe, M.L., Schwartz, I.S., Dale, P.S., Peterson, C.A., Diamond K., Goldin-Meadow, S., Levine S.C., Wasik, B.H., Horm, D.M., & Bigelow, K. (2020). Language intervention research in early childhood care and education: A systematic survey of the literature. *Early Childhood Research Quarterly*
<https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2019.02.010>
- * Zilka, G. (2021). Attitudes, Emotions, and the Use of Emoji in Social Networking Apps by Children, Adolescents, and Young Adults. *Interchange (Toronto. 1984)*, 52(3), 337-355.

Bilagor

Bilaga 1

Lista över inkluderade och exkluderade artiklar

Artikel	Inkluderad eller Exkluderad
Bryce, J. and J. Fraser (2013). "'It's common sense that it's wrong": Young people's perceptions and experiences of cyberbullying." <u>Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking</u> 16 (11): 783-787.	Exkluderad på grund av fel population
D'Lima, P. and A. Higgins (2021). "Social Media Engagement and Fear of Missing out (FOMO) in Primary School Children." <u>Educational Psychology in Practice</u> 37 (3): 320-338.	Inkluderad i forskningsöversikten
Davis, K. and C. James (2013). "Tweens' Conceptions of Privacy Online: Implications for Educators." <u>Learning, Media and Technology</u> 38 (1): 4-25.	Inkluderad i forskningsöversikten
Economou, K. and A. L. Lindgren (2015). "Childhood re-edits: Challenging norms and forming lay professional competence on YouTube." <u>Journal of Aesthetics and Culture</u> 7 .	Exkluderad på grund av fel population
Gavin, K. M. (2021). "Curating Spaces of Connection and Resisting Pandemic Isolation Through Innovative Digital Practices." <u>AERA Open</u> 7 .	Exkluderad på grund av fokus på interaktion inom utbildning
Gedik, H. and H. A. Cosar (2020). "Perception of Social Media in Secondary Students." <u>International Education Studies</u> 13 (3): 6-17.	Exkluderad på grund av fokus på interaktion inom utbildning
Giménez, A. M., et al. (2017). "What Are Young People Doing on Internet? Use of ICT, Parental Supervision Strategies and Exposure to Risks." <u>Electronic Journal of Research in Educational Psychology</u> 15 (3): 533-552.	Exkluderad på grund av fel population
Ho, S. S., et al. (2017). "Comparing cyberbullying perpetration on social media between primary and secondary school students." <u>Computers and Education</u> 109 : 74-84.	Inkluderad i forskningsöversikten

Lavie Dinur, A., et al. (2021). "Safe online ethical code for and by the "net generation": themes emerging from school students' wisdom of the crowd." <u>Journal of Information, Communication and Ethics in Society</u> 19 (1): 129-145.	Exkluderad på grund av fokus på interaktion inom utbildning
Li, J., et al. (2018). "Exploring Chinese Youth's Internet Usage and Cyberbullying Behaviors and Their Relationship." <u>Asia-Pacific Education Researcher</u> 27 (5): 383-394.	Exkluderad på grund av fel population
Livingstone, S. (2014). "Developing social media literacy: How children learn to interpret risky opportunities on social network sites." <u>Communications</u> 39 (3): 283-303.	Inkluderad i forskningsöversikten
Martin, F., et al. (2020). "Middle School Student Perception of Technology Use and Digital Citizenship Practices." <u>Computers in the Schools</u> 37 (3): 196-215.	Exkluderad på grund av fel population
Mascheroni, G., et al. (2015). "“Girls are addicted to likes so they post semi-naked selfies”: Peer mediation, normativity and the construction of identity online." <u>Cyberpsychology</u> 9 (1).	Inkluderad i forskningsöversikten
McDonald-Brown, C., et al. (2017). "Sources of Support and Mediation Online for 9-12-Year-Old Children." <u>E-Learning and Digital Media</u> 14 (1-2): 52-71.	Inkluderad i forskningsöversikten
Paez, G. R. (2018). "Cyberbullying Among Adolescents: A General Strain Theory Perspective." <u>Journal of School Violence</u> 17 (1): 74-85.	Exkluderad på grund av fel population
Pea, R., et al. (2012). "Media use, face-to-face communication, media multitasking, and social well-being among 8- to 12-year-old girls." <u>Developmental Psychology</u> 48 (2): 327-336.	Inkluderad i forskningsöversikten
* Pescott, C. K., (2020). "I Wish I was Wearing a Filter Right Now": An Exploration of Identity Formation and Subjectivity of 10- and 11- Year Olds' Social Media Use	Inkluderad i forskningsöversikten
Scott, H., et al. (2019). "Identifying drivers for bedtime social media use despite sleep costs: The adolescent perspective." <u>Sleep Health</u> 5 (6): 539-545.	Exkluderad på grund av fel population

Starkey, L., et al. (2019). "How do 10-year-old New Zealanders participate in a digital world?" <u>Information Communication and Society</u> 22 (13): 1929-1944.	Inkluderad i forskningsöversikten
Steijn, W. M. P. and A. P. Schouten (2013). "Information sharing and relationships on social networking sites." <u>Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking</u> 16 (8): 582-587.	Exkluderad på grund av fel population
Sylwander, K. R. and L. Gottzén (2020). "Whore! Affect, sexualized aggression and resistance in young social media users' interaction." <u>Sexualities</u> 23 (5-6): 971-986.	Exkluderad på grund av fel population
Tolokonnikova, A., et al. (2020). "Social media and adolescents: Possibilities for satisfying psychological needs. Results of in-depth interviews with Russian pupils and university students." <u>World of Media</u> 2020 (4): 37-56.	Exkluderad på grund av fel population
Uhls, Y. T., et al. (2020). "Mobile technologies and their relationship to children's ability to read nonverbal emotional cues: A cross-Temporal comparison." <u>Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking</u> 23 (7): 465-470.	Inkluderad i forskningsöversikten
Uusitalo-Malmivaara, L. and J. E. Lehto (2016). "Happiness and Depression in the Traditionally Bullied and Cyberbullied 12-Year-Old." <u>Open Review of Educational Research</u> 3 (1): 35-51.	Inkluderad i forskningsöversikten
Zilka, G. C. (2021). "Attitudes, Emotions, and the Use of Emoji in Social Networking Apps by Children, Adolescents, and Young Adults." <u>Interchange: A Quarterly Review of Education</u> 52 (3): 337-355.	Inkluderad i forskningsöversikten

Bilaga 2

Det empiriska underlaget för litteraturöversikten utgörs av 12 inkluderade artiklar.

Studie som är markerad med * är inkluderad genom snöbollsmetoden

Nr	Författare/ Publicerings år	Titel	Syfte	Metod
1	D'Lima, P. och Higgins, A. (2021) Wales	"Social Media Engagement and Fear of Missing out (FOMO) in Primary School Children."	Att undersöka barns personliga användning och syn på sociala medier och de sociala och psykologiska drivkrafter som kan underbygga engagemang. Fear of Missing Out (FOMO), och sätt att stödja unga användare av sociala medier.	Bland-metod; frågeenkät online, djupintervju
2	Davis, K. och James, C. (2013) USA	"Tweens' Conceptions of Privacy Online: Implications for Educators."	Att utforska hur ungdomar tänker på och hanterar integritetsfrågor online, samt den information de rapporterar att de har hört från lärare om integritet på nätet.	Bland-metod; frågeenkät online, intervju
3	Ho, S. S., m.fl. (2017) Singapore	"Comparing cyberbullying perpetration on social media between primary and secondary school students."	Att utforska faktorer förknippade med nätmobbning på sociala medier bland barn och ungdomar.	Frågeenkät
4	Livingstone, S. (2014) Europa	"Developing social media literacy: How children learn to interpret risky opportunities on social network sites."	Att undersöka hur barn lär sig att tolka och engagera sig i de tekniska, textuella möjligheterna och sociala dimensionerna av SNS:er för att avgöra vad som är riskabelt och varför	Intervju och fokusgrupper
5	Mascheroni, G., Vincent, J. och Jimenez, E. (2015) Italien, Spanien, Storbritannien	"“Girls are addicted to likes so they post semi-naked selfies”: Peer mediation, normativity and the construction of identity online."	Att undersöka hur barn utvecklar och presenterar sin online- identitet och sin interaktion med kamrater.	Intervju och fokusgrupper
6	McDonald- Brown, C., Laxman, K.	"Sources of Support and Mediation Online for 9-12-Year-Old Children."	Att ge röst åt 9-12-åriga barns erfarenhet av att vara online, och den roll som viktiga vuxna i deras liv spelar i denna upplevelse,	Intervju och fokusgrupper

	och Hope, J. (2017) Nya Zeeland			
7	Pea, R., m.fl. (2012) USA, Canada	"Media use, face-to-face communication, media multitasking, and social well-being among 8- to 12-year-old girls."	Att undersöka sambanden mellan socialt välbefinnande och unga flickors medieanvändning, multitasking och kommunikation ansikte mot ansikte.	Frågeformulär Online
*8	Pescott, C. K., (2020) Storbritannien	"I Wish I was Wearing a Filter Right Now": An Exploration of Identity Formation and Subjectivity of 10- and 11- Year Olds' Social Media Use	Att utforska barns uppfattningar om sociala medier, identitetsskildring och framväxande subjektiviteter inom målgruppen.	Utforskande undersökning
9	Starkey, L., m.fl. (2019) Nya Zeeland	"How do 10-year-old New Zealanders participate in a digital world?"	Att undersöka hur barn i åldrarna 9–11 år deltar i den digitala världen, samt förstå upplevelsen hos 9–11-åringar som använder digitala enheter vid en viss tidpunkt	Fokusgrupper
10	Uhls, Y. T., m.fl. (2020) USA	"Mobile technologies and their relationship to children's ability to read nonverbal emotional cues: A cross-Temporal comparison."	Att utforska om förändringar i den tidiga inlärningsmiljön för barn som växte upp med mobiltelefoner och surfplattor, kan relateras till deltagarnas förmåga att läsa ickeverbala känslomässiga signaler	Utforskande, jämförande studie
11	Uusitalo-Malmivaara, L. och Lehto, J. E (2016) Finland	"Happiness and Depression in the Traditionally Bullied and Cyberbullied 12-Year-Old."	Att undersöka den övergripande lyckan, skolrelaterad lycka och depression hos traditionellt mobbade och nätmobbade 12-åriga finska elever	Frågeenkät
12	Zilka, G. C. (2021) Israel	"Attitudes, Emotions, and the Use of Emoji in Social Networking Apps by Children, Adolescents, and Young Adults."	Att undersöka attityder, uttryck för känslor och användning av emoji i sociala nätverk.	Frågeenkät och intervjuer

Bilaga 4

Identifierade teman i litteraturoversiktens inkluderade artiklar. Siffrorna symboliserar de inkluderade studierna efter den ordning de är listade i bilaga 2.

Teman												
Risker	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vuxenstöd	1	2	3	4	5	6		8	9	10		
Strategier	1	2		4	5			8	9			12
Identitet	1	2			5			8	9	10		
Integritet		2		4	5	6		8				12
Social kompetens	1	2		4	5			8	9	10		12
Teknisk kompetens			3	4		6		8				
Skam					5							12
Mobbning			3		5						11	12
Könsskillnader					5			8	9			